

NATIONALE ARBEIDSRAAD

**CENTRALE RAAD VOOR HET BE-
DRIJFSLEVEN**

ADVIES Nr.1.702

CRB 2009-1330 DEF
CCR 10

Gemeenschappelijke Raadszitting van woensdag 7 oktober 2009

**MAATREGELEN TER BEVORDERING VAN DE INSCHAKELING VAN RECENTE
SCHOOLVERLATERS OP DE ARBEIDSMARKT**

ADVIES Nr. 1.702

Onderwerp : Maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt

Bij brief van 9 maart 2009 heeft mevrouw J. Milquet, minister van Werk het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven ingewonnen over de maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt.

Het onderzoek van deze adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de Gemengde Commissie Nationale Arbeidsraad - Centrale Raad voor het Bedrijfsleven "Inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt".

Op verslag van deze Commissie hebben de Raden hierover op 7 oktober 2009 navolgend advies uitgebracht.

x x x

**ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD
EN DE CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN**

I. INLEIDING

Bij brief van 9 maart 2009 heeft mevrouw J. Milquet, minister van Werk het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven ingewonnen over de maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt.

In de adviesaanvraag herinnert zij in de eerste plaats aan de adviesaanvraag die haar voorganger de heer J. Piette op 11 maart 2008 aan de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven gericht heeft met betrekking tot maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt. De bedoeling van deze adviesaanvraag was rekening houdend met de door de gemeenschappen en de gewesten ontwikkelde initiatieven na te gaan of het geheel van maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt een afdoend beleid van de federale staat verzekert.

De minister wijst er voorts op dat zij aan het Parlement een Werkgelegenheidsplan heeft voorgelegd waarin een aantal maatregelen zijn opgenomen om de werkgelegenheidsgraad bij jongeren te verhogen.

Zij nodigt de sociale partners uit om met deze maatregelen rekening te houden en voorstellen te formuleren om de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt gevoelig te verhogen.

De Raden hebben eerst een analyse gemaakt van de huidige situatie van de jongeren binnen de arbeidsmarkt. Daarna hebben zij een overzicht gemaakt van de initiatieven en maatregelen die reeds genomen werden ten aanzien van de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt om vervolgens nog een aantal nieuwe voorstellen te ontwikkelen.

De Raden wijzen op het belang van onderhavig advies gelet op de drastische stijging van de jeugdwerkloosheid ten gevolge van de economische crisis.

II. FEITEN EN CIJFERS

Definitie

Werkgelegenheidsgraad

De werkgelegenheidsgraad is gelijk aan het aandeel van de personen met een baan in het aantal personen op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Activiteitsgraad

De activiteitsgraad is gelijk aan het aandeel van de actieve personen (werkenden en werklozen) in de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar). De bevolking op arbeidsleeftijd bestaat uit, enerzijds, de actieve personen (werkenden en werklozen) en, anderzijds, de "inactieve" personen (personen die zich niet op de arbeidsmarkt bevinden).

De activiteitsgraad geeft dus de graad van participatie van de bevolking op arbeidsleeftijd aan de arbeidsmarkt weer.

Werkloosheidsgraad

De werkloosheidsgraad is de verhouding tussen de werkloze bevolking en de totale actieve bevolking (werkenden + werklozen).

Tussen deze drie graden is er een wezenlijk verband:

$$\text{Werkgelegenheidsgraad} = \text{activiteitsgraad} \times (1 - \text{werkloosheidsgraad})$$

Deze equatie maakt duidelijk dat de werkgelegenheidsgraad afhankelijk is van zowel de activiteitsgraad als de werkloosheidsgraad. Een verbetering van de werkgelegenheidsgraad kan dus evengoed worden veroorzaakt door een constante werkloosheid in combinatie met een grotere participatie van de bevolking op arbeidsleeftijd aan de arbeidsmarkt als door een daling van de werkloosheidsgraad. Voorts kan een verbetering van de activiteitsgraad leiden tot een meer of minder aanzienlijke verbetering van de werkgelegenheidsgraad naargelang van de mate waarin de nieuwkomers op de arbeidsmarkt werk hebben of werkloos zijn.

De werkgelegenheids-, de activiteits- en de werkloosheidsgraad kunnen op basis van twee belangrijke gegevensbronnen worden berekend: de enquêtegegevens en de administratieve gegevens. In België komen de doorgaans gebruikte enquêtegegevens van de Arbeidskrachtenenquête, die gebaseerd is op een op Europees niveau geharmoniseerde methodologie. Een van de grote voordelen van deze bron is dan ook dat voor alle Europese landen vergelijkbare cijfers worden verstrekt. De administratieve gegevens, van hun kant, worden o.a. verwerkt en gepubliceerd door het FPB aan de hand van de verschillende bestanden die door de bevoegde instanties (voornamelijk de RVA wat de werkloosheid en het INR wat de werkgelegenheid betreft) ter beschikking worden gesteld.

De jongerenwerkloosheidsgraad en het aandeel van jongere werklozen in de groep jongeren mogen dus niet met elkaar worden verward. De jongerenwerkloosheidsgraad is gelijk aan de verhouding van het aantal jongere werklozen tot de groep van actieve jongeren (jonge werklozen + jongeren met een baan). Het aandeel van de werklozen in de groep jongeren stemt overeen met de verhouding van het aantal jonge werklozen tot het totale aantal jongeren (werklozen, actieve jongeren en inactieve jongeren).

Jongeren

De groep van de jongeren is samengesteld uit alle 15- tot 24-jarigen. Deze groep kan worden ingedeeld in jongeren die secundair of hoger onderwijs als hoofdactiviteit hebben (studerende jongeren) en jongeren die niet meer studeren (niet-studerende jongeren), waaronder de jongeren die nog maar pas de school hebben verlaten (jonge schoolverlaters).

A. De positie van de jongeren op de arbeidsmarkt

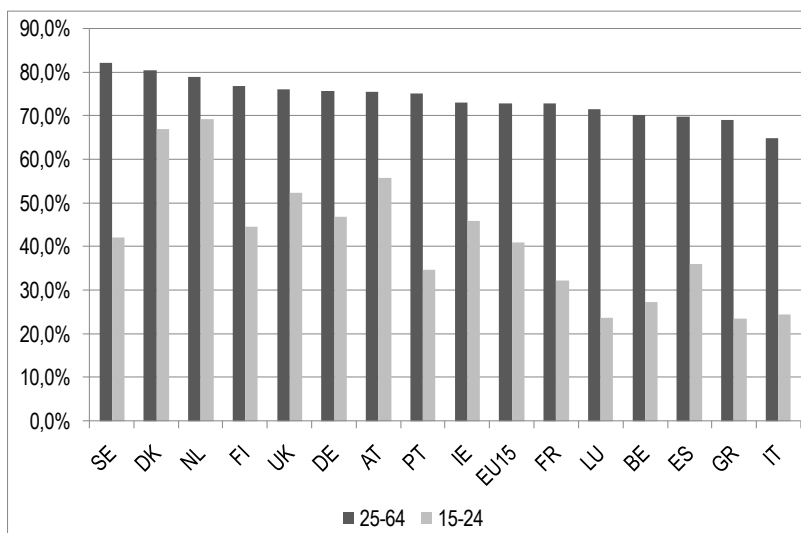
1. Europese vergelijking

Van de volledige groep jongeren (15-24 jaar) was in 2007 gemiddeld genomen 27,5% aan het werk, 6,4% werkloos, 4% inactief en 62% aan het studeren. Het is belangrijk een idee te hebben van deze aandelen bij de analyse van de verschillende activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraden.

De werkgelegenheidsgraad

In alle landen van het Europa van de 15 ligt de werkgelegenheidsgraad bij de jongeren lager dan die bij de volwassenen (25-64 jaar). Met een jongerenwerkgelegenheidsgraad van 27,4% scoort België heel wat minder goed dan de gemiddelde score voor het Europa van de 15 (41%). De verhouding tussen de werkgelegenheidsgraad bij de jongeren en die bij de volwassenen bedraagt minder dan 1,4 in Denemarken, Nederland en Oostenrijk, maar is groter dan 2,5 in België, Griekenland, Italië en Luxemburg. De lage werkgelegenheidsgraad bij de jongeren in een welbepaald land kan op een positieve manier worden bekeken als deze erop wijst dat veel jongeren voortstuderen in het hoger onderwijs. In België geldt de leerplicht tot 18 jaar, maar het is mogelijk vanaf 15 jaar deeltijds onderwijs te volgen in de technische en beroepsnetten (alternerend onderwijs).

Grafiek 1: Werkgelegenheidsgraad bij de jongeren (15-24 jaar) en de volwassenen (25-64 jaar) in de landen van het Europa van de 15 (EAK 2008)

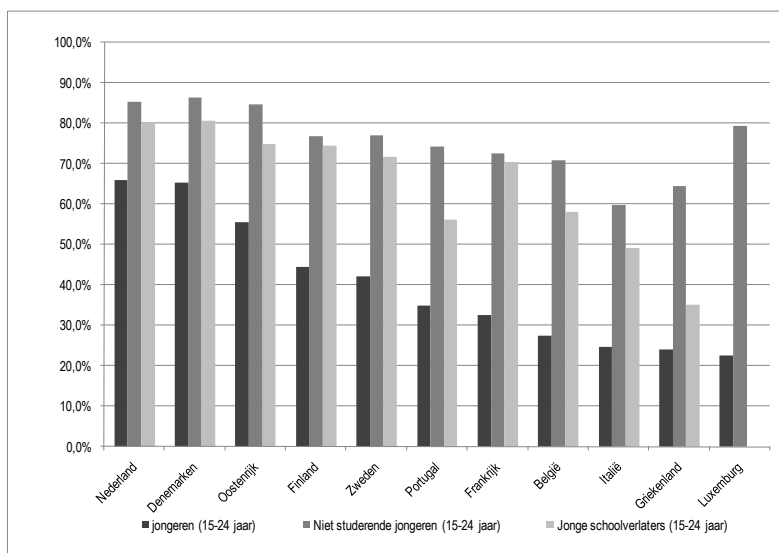
Bron : Eurostat EAK

Er zijn talloze factoren die de lage werkgelegenheidsgraad bij jongeren in België kunnen verklaren. Ten eerste moet worden gewezen op het hoge aantal jongeren die nog studeren wegens de leerplicht en de vlotte toegang tot het hoger onderwijs.

Ook de zwakke ontwikkeling van het alternerend onderwijs in België is een verklaring voor de lage werkgelegenheidsgraad. Het alternerend onderwijs, dat vanaf de leeftijd van 15 jaar theoretische lessen met stageperioden in ondernemingen combineert, zorgt er immers voor dat jongeren zeer vroeg gekwalificeerd tot de arbeidsmarkt toetreden. In België bevindt slechts 3% van de leerlingen zich in dit net, terwijl in Duitsland, Oostenrijk, Denemarken of Zwitserland zowat 50% van de leerlingen van het secundair onderwijs de stap zet naar dit leerstelsel, dat een gevestigde sociale erkenning geniet.

Het is mogelijk de werkgelegenheidsgraad van alle jongeren te vergelijken met die van de niet-studerende jongeren en met die van de jongeren die onlangs het initieel onderwijs hebben verlaten.¹ In België haalt de werkgelegenheidsgraad bij alle jongeren samen (15-24 jaar) weliswaar niet meer dan 27,5% in 2007, maar bedraagt hij daarentegen 70,8% voor de populatie van de niet-studerende jongeren en 58% voor de jonge schoolverlaters. Op Europees niveau is het verschil tussen de werkgelegenheidsgraden bij de jongeren heel wat minder groot wanneer de groep van de niet-studerende jongeren in aanmerking wordt genomen (26,6 procentpunten) dan wanneer de volledige jongerengroep in aanmerking wordt genomen (41,9 procentpunten).

Grafiek 2: Werkgelegenheidsgraad van de jongeren (15-24 jaar), van de niet-studerende jongeren (15-24 jaar) en van de jonge schoolverlaters (15-24 jaar) : EAK 2007

Bron : Eurostat EAK

Tabel 1: Werkende studenten (EAK en RSZ)

Gegevens EAK	Werkende studenten	Tot. aant. studenten	Werkende studenten		
2008/1	19.377	832.548	2,33%		
2008/2	14.056	847.648	1,66%		
2008/3	36.121	825.203	4,38%		
2008/4	22.510	838.114	2,69%		
Gegevens RSZ	1000 dagen	Personen	Dagen/pers.	jobs	Werkende studenten
2008/1	505.167	89.198	6	95.689	10,7%
2008/2	569.281	108.438	5	117.400	12,8%
2008/3	5.428.392	335.216	16	376.695	40,6%
2008/4	621.248	95.010	7	102.441	11,3%
Moyenne	1.781.022	156.966	8	173.056	

Bronnen: EAK, RSZ

¹ De jongeren die onlangs het initieel onderwijs hebben verlaten zijn de jongeren die in t-1 verklaren student te zijn en in t verklaren geen student te zijn. Deze resultaten zijn gebaseerd op de vraag over het subjectieve statuut (mainstat) van de respondenten aan de enquête naar de arbeidskrachten.

Noot : Het aantal studenten met een job volgens de EAK en volgens RSZ is sterk verschillend. De telling in de RSZ-statistiek is niet op het einde van het kwartaal zoals bij de traditionele werkgelegenheidsstatistieken, maar wel alle personen (unieke INSZ-nummers) of jobs die ooit in de loop van een kwartaal tewerkgesteld geweest zijn met een onderwerping aan de solidariteitsbijdrage verschuldigd door de werkgever in het kader van studenten tewerkgesteld met een studentencontract. Dit aantal geeft dus een sterke overschatting van de (jaargemiddelde) werkgelegenheid van studenten gezien de tewerkstelling gemiddeld maar 8 dagen bedraagt. In een aantal gevallen is de RSZ echter niet op de hoogte van de tewerkstelling van studenten, omdat er geen speciale verplichtingen zijn en ze bijgevolg niet te onderscheiden zijn van een gewone tewerkstelling. In de EAK, die continue (uniform) wordt afgenomen over de 52 weken van het jaar, bedraagt de kans dat zo'n korte contracten van een willekeurig student wordt gevat uiteraard slechts $8/220^{\text{ste}}$. De EAK berekent correct de bijdrage van de studenten tot de jaargemiddelde werkgelegenheid(sgraad).

Bv. 3de kwartaal 2008: Van het totaal aantal studenten van 825.000 hebben er volgens de RSZ iets meer dan 335.000 gewerkt in de zomerperiode, met een gemiddeld aantal gewerkte dagen gelijk aan 16. De gemiddelde jaarprestatie daarvan is rekening houdend met de beperkte gewerkte dagen ($16/220 = 0,07$ jaar) is 24.000, wat lager ligt dan in de EAK. In de EAK worden ook gewone arbeidsovereenkomsten met studenten (die niet onder de solidariteitsbijdrage van de RSZ vallen) en mogelijks zwartwerk gevat. Het onderscheid tussen gemiddeld aandeel werkende studenten +/- 4,4% moet dan ook duidelijk onderscheiden worden van het aandeel studenten dat ooit werkte nl. 41%.

Ook bij de vergelijking in EAK tussen Europese landen moet opgelet worden: het maakt een groot verschil voor de werkgelegenheidsgraad of studentenjobs geconcentreerd worden uitgeoefend tijdens de zomermaanden of gewoon wekelijks plaatsvinden doorheen gans het jaar. Bv. student die op jaarbasis 184 uren werken met een contract van 4u per week (ruim verspreid in Nederland) en studenten die op 23 dagen studentarbeid in de schoolvakantie eveneens 184 uren werken (ruim verspreid in België) zullen in EAK anders geteld worden. De studenten met een jaarcontract van 4u per week zullen om het even welke week van het jaar ze geënquêteerd worden antwoorden dat ze aan het werk zijn in de EAK, dus ze worden als 1 tewerkgesteld persoon gerekend. De studenten die dezelfde prestatie uitoefenen op 23 aansluitende dagen hebben slechts 5 kansen op 52 om bevraagd te worden tijdens de week dat ze aan het werk zijn, dus zullen ze maar voor 0,10 tewerkgesteld persoon tellen in EAK.

De werkgelegenheidsgraad van de jongeren kan ook worden beïnvloed door de omvang en de frequentie van het zittenblijven tijdens de periode van het initieel onderwijs, waardoor de leeftijd waarop jongeren de arbeidsmarkt betreden wordt verhoogd. Ongeveer 60% van de Franstalige leerlingen beëindigt het hoger secundair onderwijs met in totaal minstens een jaar achterstand; bij de Nederlandstalige leerlingen bedraagt dat cijfer 35%.

De relatief lage werkgelegenheidsgraad van de jongeren in België kan vanuit een positief oogpunt worden beschouwd, in zoverre hij overeenstemt met een hoog schoolbezoek. Maar kennelijk kunnen dit schoolbezoek en de voortzetting van de studies gepaard gaan met een hogere jongerenwerkgelegenheidsgraad, op voorwaarde dat het alternerend onderwijs meer naar waarde wordt geschat en de graad van zittenblijvers² en de leerachterstand² teruglopen.

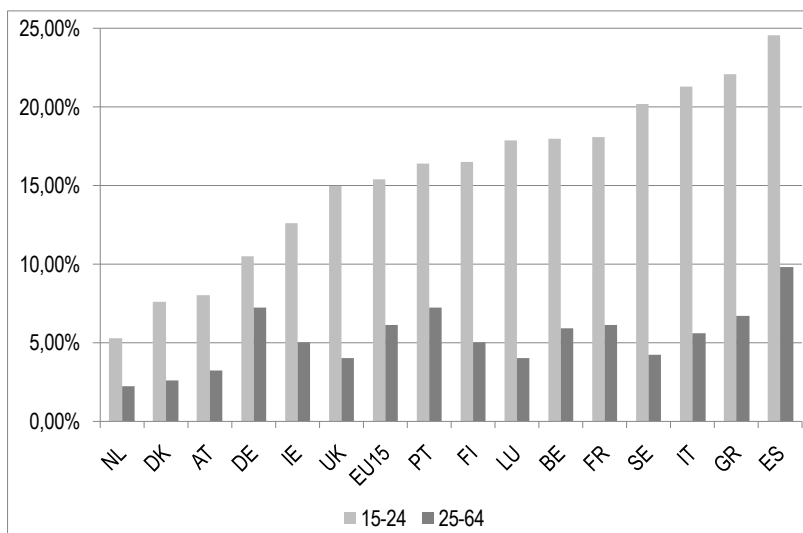
De werkloosheidsgraad

Alle landen van het Europa van de 15 hebben te kampen met een hogere werkloosheidsgraad bij de jongeren. Behalve in Nederland en Duitsland is de jongerenwerkloosheidsgraad overall minstens 2,5 maal hoger dan de werkloosheidsgraad bij de volwassenen (25-64 jaar) . De relatieve positie van de jongeren is het meest ongunstig in Zweden en Luxemburg, waar de jongerenwerkloosheidsgraad ruim viermaal hoger ligt dan de werkloosheidsgraad van de volwassenen. In België bedraagt die verhouding 3, net als in Frankrijk en Denemarken. De totale werkloosheidsgraad in België (7%) is lager dan gemiddeld in het Europa van de 15 (7,2%), terwijl de werkloosheidsgraad van de Belgische jongeren (18%) hoger is dan gemiddeld in het Europa van de 15 (15,4%).

² Aandeel van leerlingen in een studiejaar die, in t, hetzelfde studiejaar volgen als in t-1.

² Totale achterstand die een leerling heeft opgelopen op de groep leerlingen die in hetzelfde jaar zijn geboren.

Grafiek 3: Werkloosheidsgraad van de jongeren (15-24 jaar) en van de volwassenen (25-64 jaar) in de landen van het Europa van de 15 (EAK 2008)

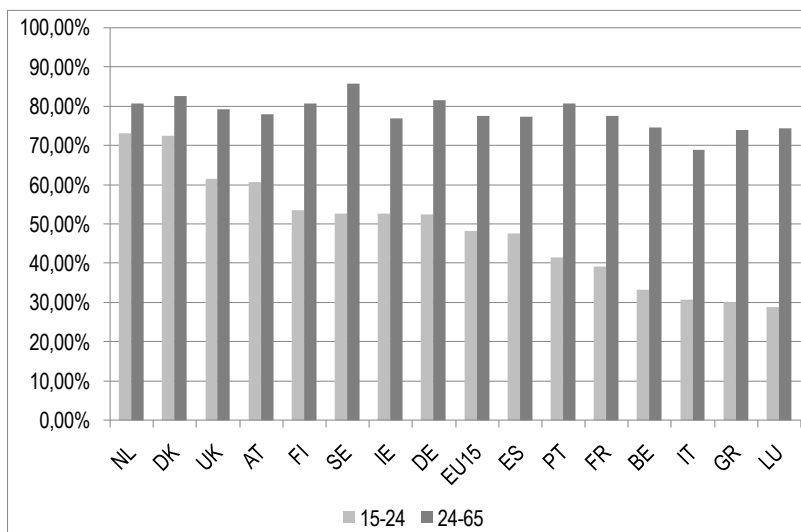
Bron : Eurostat EAK

De activiteitsgraad

De werkgelegenheidsgraad is afhankelijk van zowel de activiteitsgraad als de werkloosheidsgraad. De werkgelegenheidsgraad kan dus worden verbeterd door een constante werkloosheidsgraad in combinatie met een grotere participatie van de bevolking op arbeidsleeftijd aan de arbeidsmarkt, enerzijds, of door een daling van de werkloosheidsgraad, anderzijds. Bovendien kan een verbetering van de activiteitsgraad een meer of minder aanzienlijke verbetering van de werkgelegenheidsgraad veroorzaken, naargelang van de mate waarin de nieuwkomers op de arbeidsmarkt werk hebben of werkloos zijn.

De activiteitsgraad van de Belgische jongeren (33,4%) is een van de laagste van het Europa van de 15 (gemiddeld 48,4%). Dit lage cijfer is het resultaat van de combinatie van de volgende factoren: de leerplicht (18 jaar), de het grote aantal jongeren dat hogere studies volgt, de matige ontwikkeling van het alternerend onderwijs en de omvang van de leerachterstand.

Grafiek 4: Activiteitsgraad van de jongeren (15-24 jaar) en van de volwassenen (25-64 jaar) in de landen van het Europa van de 15 (EAK 2008)

Bron : Eurostat

2. Gewestelijke tendensen

Achter de werkgelegenheids-, activiteits- en werkloosheidsgraden van de Belgische jongeren gaan blijkbaar, zoals in elk land, erg verschillende gewestelijke situaties schuil. (tabel 1). De activiteitsgraden van de jongeren in de drie gewesten vertonen enige homogeniteit, want ze verschillen niet meer dan 4 procentpunten met het nationale gemiddelde. De werkloosheids- en werkgelegenheidsgraden van de gewesten verschillen daarentegen heel wat meer van het nationale gemiddelde. Er is dus een groot gewestelijk verschil in de verdeling tussen werkgelegenheid en werkloosheid bij de nieuwkomers op de arbeidsmarkt.

Tabel 2: Werkgelegenheidsgraad, activiteitsgraad en werkloosheidsgraad van de jongeren, België en uitsplitsing naar gewest (EAK 2007)

	België	Brussel	Vlaanderen	Wallonië
Werkgelegenheidsgraad	27,5%	19,6%	31,5%	23,1%
Werkloosheidsgraad	18,8%	34,4%	11,7%	27,8%
Activiteitsgraad	33,9%	29,9%	35,7%	31,9%

Bron: EAK 2007

Dit resultaat wordt bevestigd door de analyse van de werkgelegenheidsgraden van de jongeren (15-24 jaar), van de niet-studerende jongeren en van de jonge schoolverlaters op gewestniveau (tabel 2). Het grootste relatieve verschil tussen de gewesten doet zich voor op het vlak van de werkgelegenheidsgraden van de niet-studerende jongeren. Op dit vlak heeft Vlaanderen een van de beste graden van Europa, samen met Denemarken, Nederland en Oostenrijk, terwijl Wallonië en Brussel samen met Italië de laatste plaatsen innemen.

Tabel 3: Werkgelegenheidsgraad van de jongeren, de niet-studerende jongeren en de recente schoolverlaters (EAK 2007)

	Jongeren (15-24 jaar)	Niet studerende jongeren (15-24 jaar)	Jonge schoolverlaters (15-24 jaar)
Vlaanderen	31,5%	80,6%	67,6%
Wallonië	23,1%	60,1%	46,6%
Brussel	19,6%	50,1%	n.d.
België	27,5%	70,8%	58,0%

Bron : fod Economie, algemene directie Statistiek en Economische informatie

Als we de werkloosheidsgraden van de jongeren (15-24 jaar) met die van de volwassenen (25-64 jaar) vergelijken, dan blijkt dat er weliswaar erg grote gewestelijke niveauverschillen zijn, maar dat de relatieve situatie van de jongeren in de drie gewesten van het land op identieke wijze ongunstig zijn. De werkloosheidsgraad van de jongeren is immers in alle gewesten minstens tweemaal hoger dan de totale werkloosheidsgraad.

Tabel 4: Werkloosheidsgraad van de 15-24-jarigen en van de 25-64-jarigen, België en uitsplitsing naar gewest (EAK 2007)

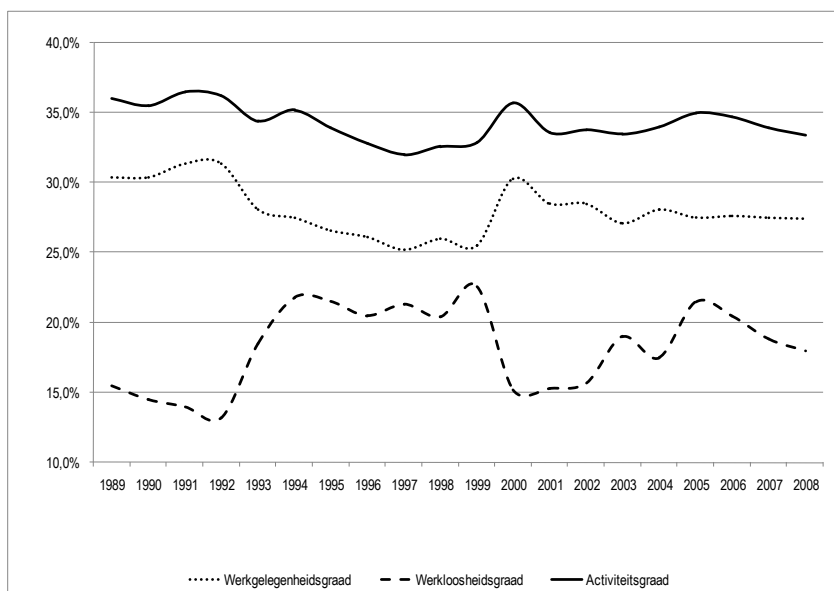
	België	Brussel	Vlaanderen	Wallonië
15-24 jaar (a)	18,8%	34,4%	11,7%	27,8%
25-64 jaar (b)	6,3%	15,6%	3,6%	8,7%
Verhouding (a/b)	3,0	2,2	3,3	3,2

Bron: EAK 2007

3. Ontwikkeling over 20 jaar

De analyse van de ontwikkeling van de werkloosheids-, de werkgelegenheids- en de activiteitsgraad van de jongeren over een periode van 20 jaar toont aan dat de situatie een tendens volgt die geen grondige wijziging ondergaat, enerzijds en dat de positie van de jongeren op de arbeidsmarkt sterk conjunctuurgevoelig is, anderzijds.

Grafiek 5 : Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad van de jongeren van 1989 tot 2008 (EAK)

Bron : Eurostat (EAK)

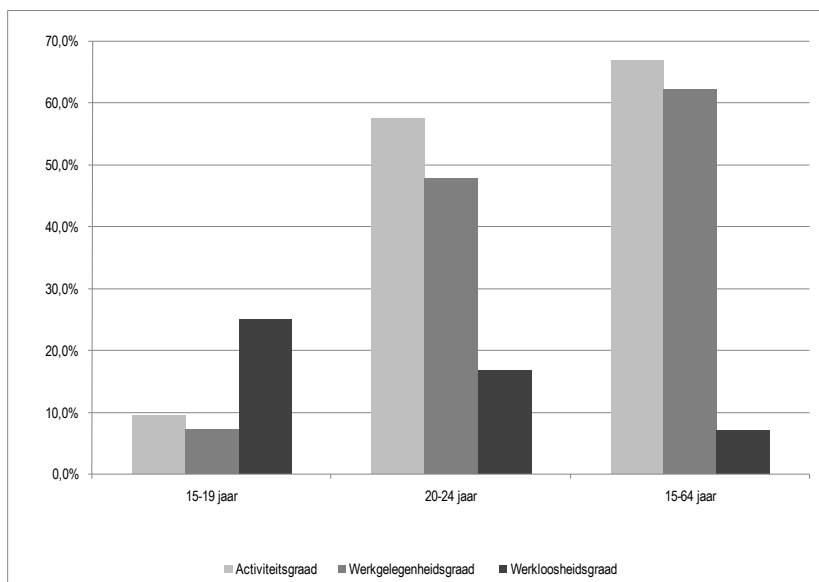
B. Determinerende factoren van de inschakeling

1. Leeftijd en geslacht

De jongerengroep is niet homogeen, zowel wat de leeftijdssubcategorieën als wat de geslachts-, afkomst- en kwalificatiecategorieën betreft.

De leeftijdscategorie omvat sterk uiteenlopende realiteiten, aangezien de 15-18-jarigen in België leerplichtig zijn. Als we twee leeftijdssubcategorieën bepalen (15-19 jaar en 20-24 jaar), dan komen twee sterk verschillende realiteiten aan het licht.

Grafiek 6: Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad van de 15-19-jarigen, de 20-24-jarigen en de 15-64-jarigen in België (EAK 2008)

Bron: Eurostat (EAK)

Bijna alle 15-19-jarigen gaan nog naar school, maar in sommige landen is de werkgelegenheidsgraad van deze leeftijdsschijf veel hoger, bv. in Oostenrijk (40,7%), in Denemarken (59,6%) en in Nederland (60,2%).

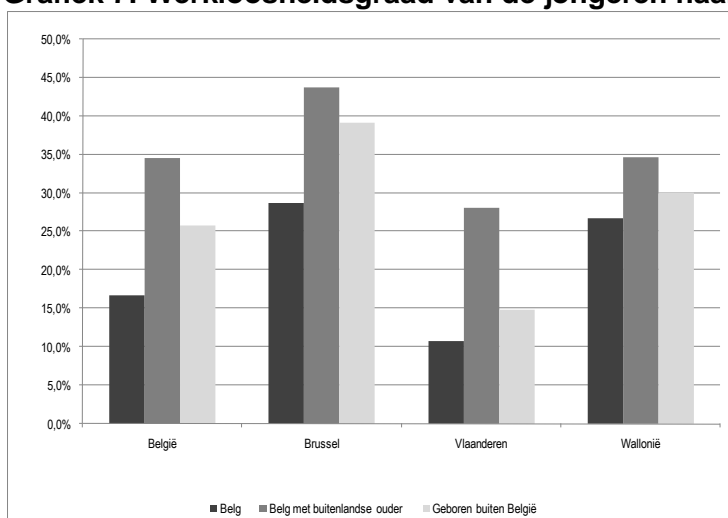
Het verschil op basis van het geslacht is niet merkbaar groter bij de jongeren dan voor de volledige groep van de 15-64-jarigen. De mannen hebben een hogere activiteits- en werkgelegenheidsgraad en een lagere werkloosheidsgraad dan de vrouwen.

2. Afkomst

De werkzaamheden van het Interuniversitair Consortium over Immigratie brengen een etnostratificatie van de arbeidsmarkt aan het licht, m.a.w. de afkomst van de werknemers en van hun ouders heeft een invloed op hun beroepstraject doordat deze het risico hetzij vergroot, hetzij verkleint dat ze zonder werk komen te vallen of lastige, weinig gewaardeerde en/of slecht bezoldigde jobs invullen. Deze werkzaamheden beklemtonen tevens dat het verwerven van de Belgische nationaliteit hoegenaamd geen bescherming tegen discriminatie vormt en dat de tweede en de derde generatie meer moeilijkheden onderkennen dan hun ouders of dan de eerst aangekomen generatie om zich op de arbeidsmarkt in te schakelen.

De jongeren ontsnappen niet aan deze vaststellingen, zoals blijkt uit de grafieken 6 en 7. De werkloosheidsgraad van de buitenlandse of geïmmigreerde werknemers ligt in alle gewesten en voor alle kwalificatiecategorïeën hoger dan die van de Belgen. De hoogste werkloosheidsgraad wordt waargenomen bij de Belgen van buitenlandse afkomst (met minstens één buitenlandse ouder). In België bestaat 11,5% van de jongeren uit Belgen van buitenlandse afkomst, in Vlaanderen bedraagt dit aandeel 7,3%, in Wallonië 13,4% en in Brussel 29,3%.

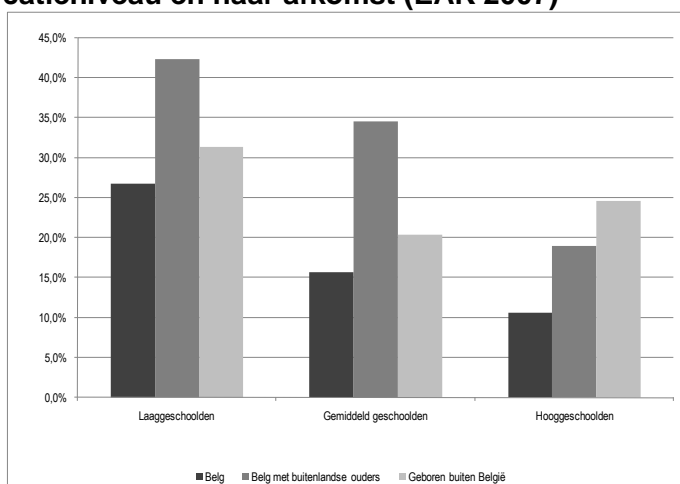
Grafiek 7: Werkloosheidsgraad van de jongeren naar afkomst (EAK 2007)

Bron: EAK 2007

De gegevens die worden verstrekt door grafiek 8, die de werkloosheidsgraad naar kwalificatie weergeeft, doen het argument als zou de in grafiek 7 voorgestelde populatie niet volgens dezelfde kenmerken op het vlak van kwalificaties zijn samengesteld te niet.

Grafiek 8: Werkloosheidsgraad van de jongeren, uitgesplitst naar kwalificatieniveau en naar afkomst (EAK 2007)

Bron: EAK 2007

De werkloosheidsgraad van de jongeren schommelt dus op basis van hun persoonlijke kenmerken en kan variëren van 10,6% voor de hooggeschoolde Belgische jongeren tot 42,4% voor de laaggeschoolde Belgische jongeren van buitenlandse afkomst.

De moeilijkheden die de jongeren ondervinden om zich in te schakelen op de arbeidsmarkt en er zich te handhaven, zijn te wijten aan zowel conjunctuurgebonden als structurele factoren. De gemiddelde overgangsduur van de school naar de arbeidsmarkt bedraagt 13 maanden, maar als rekening wordt gehouden met stabiliteitscriteria (voltijdse overeenkomst van onbepaalde duur), dan loopt die gemiddelde duur op tot 36 maanden. De snelheid waarmee een jongere zijn beroepstraject veiligstelt hangt in België grotendeels af van zijn kwalificatieniveau en van de conjunctuur. De jongeren met een diploma van het hoger onderwijs of met een universiteitsdiploma vinden immers het gemakkelijkst een baan in de loop van het jaar na het einde van hun studies.

3. Structurele factor

De kwalificaties spelen een erg belangrijke rol in de situatie van de jongeren op de arbeidsmarkt. Hoe hoger de jongeren geschoold zijn, hoe onwaarschijnlijker het is dat ze werkloos worden, ongeacht het beschouwde gewest. De gewesten hebben sterk verschillende werkloosheidsniveaus, maar de relatieve positie van de laaggeschoolde jongeren is in alle gewesten ongunstig. De arbeidsmarkt kan op het vlak van kwalificaties als selectief worden bestempeld. Een gebrek aan relevante kwalificaties roept een hoger risico op werkloosheid in het leven.

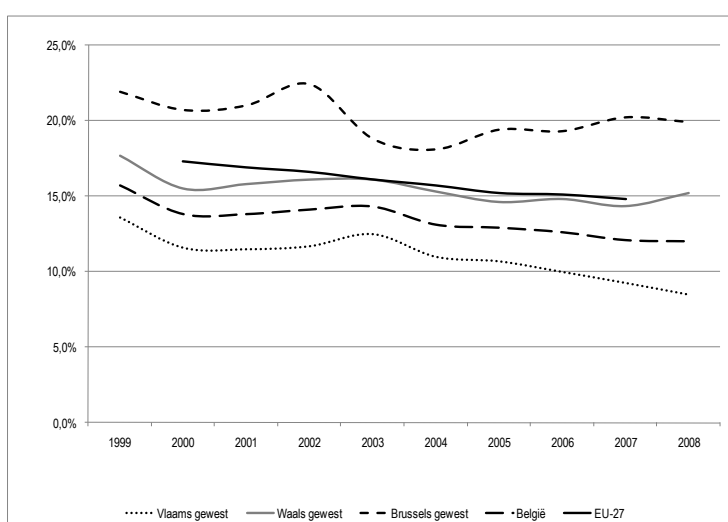
Tabel 5: Werkloosheidsgraad (EAK 2007)

	België	Wallonië	Brussel	Vlaanderen
Jongeren (a)	18,8%	27,8%	34,4%	11,7%
Laaggeschoolden (b)	29,1%	36,2%	47,3%	17,4%
Verhouding (b/a)	1,5	1,3	1,4	1,5
Gemiddeld geschoolden (c)	17,5%	30,0%	29,1%	11,0%
Verhouding (c/a)	0,9	1,1	0,8	0,9
Hooggeschoolden (d)	11,5%	15,6%	18,0%	9,0%
Verhouding (d/a)	0,6	0,6	0,5	0,8

Bron: EAK 2007

De overgangsproblemen zijn des te nijpender voor de jongeren die het schoolsysteem zonder diploma van het hoger secundair onderwijs hebben verlaten (12,3% in 2007, de Europese doelstelling is 10% tegen 2010) en voor de jongeren van wie de opleiding of het kwalificatieniveau bij een werkgever moeilijk te gelde kan worden gemaakt.

Grafiek 9: Percentage jongeren (18-24 jaar) die het schoolsysteem zonder diploma van het hoger secundair onderwijs hebben verlaten (1999-2008)

Bron: fod Economie

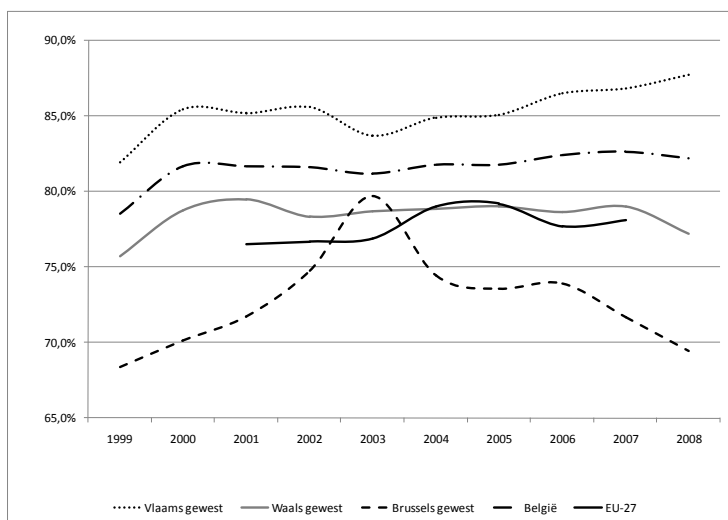
Uit grafiek 9, die steunt op de gegevens van de Enquête naar de arbeidskrachten, blijkt dat het percentage jongeren die het schoolsysteem zonder diploma van het hoger secundair onderwijs hebben verlaten in de drie gewesten van 1999 tot 2008 is teruggelopen. Deze ontwikkeling wordt betwist door Landeghem en Van Damme (2008)⁴, die aan de hand van administratieve gegevens in Vlaanderen tijdens dezelfde periode integendeel een stijging van dit percentage waarnemen.

⁴ VAN LANDEGHEM, G., & J. VAN DAMME (2008), *De EAK-indicator van "vroegtijdige schoolverlaters": toets aan administratieve onderwijsgegevens en kritiek*, Leuven, Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen, rapport SSL/OD1/2008.14.

Zij berekenen een indicatorensysteem per geboortejaar. Van 32 406 meisjes geboren in 1984 behaalden in 2006 - als afgesloten wordt op 22-jarige leeftijd - 3 390 meisjes of 10,5%, geen kwalificatie in het leerplichtonderwijs. In de cohorte van jongens van geboortejaar 1984 gaat het over 5 997 jongens op een geschat geboortecijfer van 34 020, dus 17,6%. De indicator van de ongekwalificeerde uitstroom voor het geboortejaar 1984 voor jongens en meisjes samen bedroeg dus 14,1%. Voor de jongens en meisjes geboren in 1977, zeven jaar eerder, waren de indicatorwaarden: 8,9% (meisjes), 14,3% (jongens) en 11,6% (samen). Tussen de geboortejaren 1977 en 1984 was er een geleidelijke toename van het aandeel zonder uiteindelijke kwalificatie, zowel bij de jongens als bij de meisjes. Het Rapport SSL/OD1/2008.14 toont aan dat de EAK-indicator om diverse redenen niet geschikt is voor het opvolgen van de ongekwalificeerde uitstroom uit het Vlaamse leerplichtonderwijs.

Het wezenlijke belang van de kwalificaties wordt op Europees niveau erkend en voor 2010 bestaat het vooropgestelde doel erin dat 85% van de jongeren van 20 tot 24 jaar een diploma bezit van het hoger secundair onderwijs.

Grafiek 10: Percentage jongeren (20-24 jaar) met een diploma van het hoger secundair onderwijs (1999-2008)

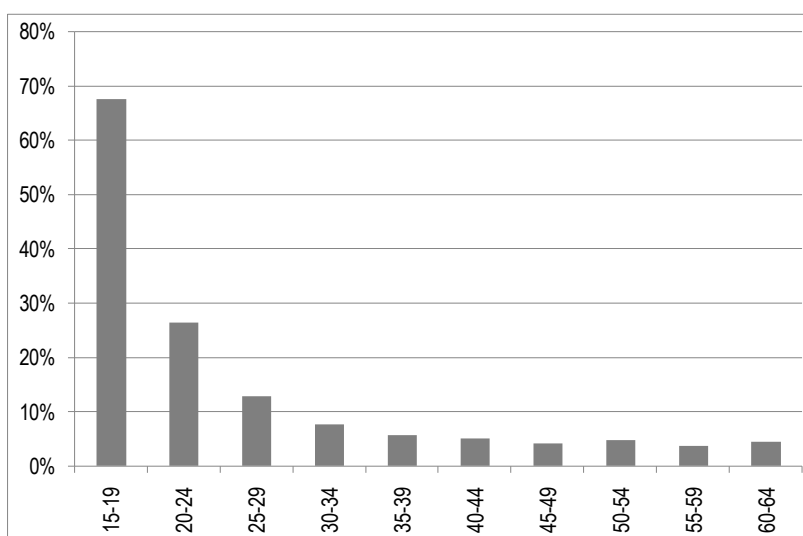

Bron: fod Economie

4. Conjunctuurgebonden factoren

De jongeren zijn meer dan andere werknemers gevoelig voor de conjunctuurschommelingen. Daar zijn verschillende redenen voor. In een crisisperiode, waarin de arbeidsmarkt inkrimpt, worden de jongeren die zich aan het einde van hun studies massaal aanboden zwaar getroffen door de vertraging van de aanwervingen. De ondernemingen die blijven aanwerven zijn selectiever en de jongeren zonder beroepservaring en zonder ervaring in het zoeken naar een baan kunnen hiervan het slachtoffer worden. Anderzijds worden de jongeren met een baan vaak het eerst betrokken bij de ontslagmaatregelen omwille van hun lage anciënniteit, hun relatief minder grote ervaring en het feit dat de kans groter is dat zij met een tijdelijk contract werden aangeworven.

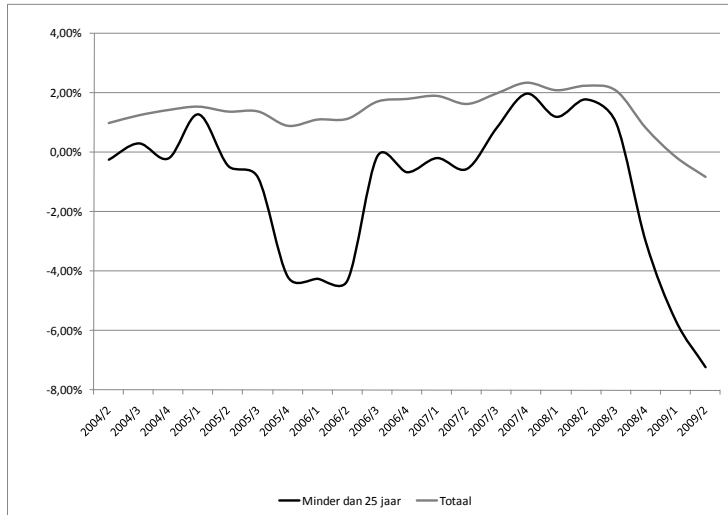
Grafiek 11: Percentage werknemers (uitsplitsing naar leeftijd) met een tijdelijke job (EAK 2007)

Bron : EAK (2007)

De huidige crisis illustreert op pijnlijke wijze hoezeer de conjunctuur het traject van de jongeren bij het verlaten van de school beïnvloedt. Op het vlak van de werkgelegenheid blijkt uit de recentste cijfers die de RSZ heeft gepubliceerd hoezeer de eerste twee kwartalen van 2009 (in vergelijking met dezelfde periode van 2008) werden gekenmerkt door een daling van het absolute aantal werknemers. Voor de actieve bevolking in haar geheel blijft deze daling nog bescheiden, maar voor de jongeren van minder dan 25 jaar bedraagt ze ruim 7,2%.

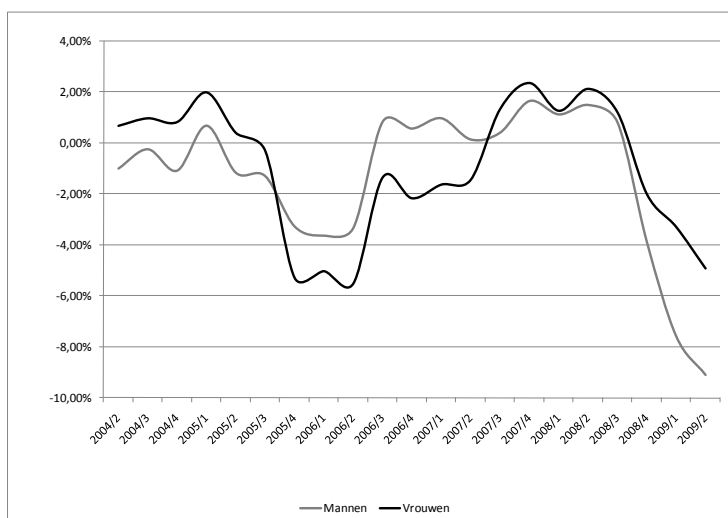
Grafiek 12: Kwartaalontwikkeling (jaar-op-jaar) van het aantal werknemers, uitgesplitst naar leeftijd

Bron: RSZ

De uitsplitsing mannen/vrouwen doet uitkomen dat de jonge mannen meer door deze daling worden getroffen (-9,1%) dan de jonge vrouwen (-4,9%). De industrie en de tijdelijke arbeid werden immers het zwaarst getroffen door deze achteruitgang van het aantal werknemers.

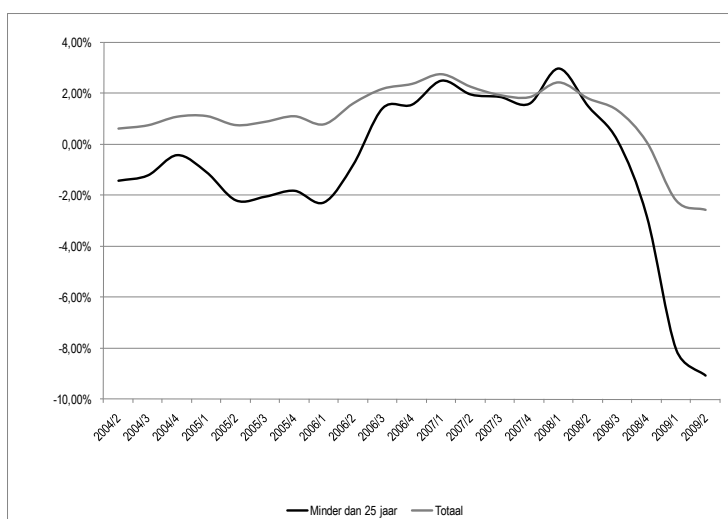
Grafiek 13: Kwartaalontwikkeling (jaar-op-jaar) van het aantal werknemers van minder dan 25 jaar, uitsplitsing mannen/vrouwen

Bron: RSZ

De daling van het absolute aantal werknemers (van 2008 tot 2009) gaat gepaard met een inkrimping van het arbeidsvolume in voltijdequivalenten. Het arbeidsvolume vermindert echter sterker dan het aantal werknemers. Dit verschil komt voornamelijk door het feit dat de werknemers die tijdelijk werkloos worden om economische redenen nog steeds gebonden zijn aan een arbeidsovereenkomst en nog worden meegeteld in het aantal werknemers, maar niet in het arbeidsvolume.

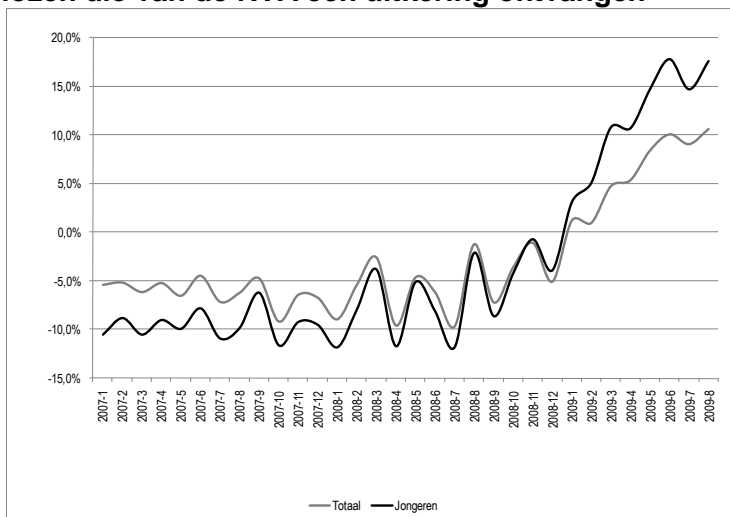
Grafiek 14: Kwartaalontwikkeling (jaar-op-jaar) van het arbeidsvolume (VTE)

Bron: RSZ

De daling van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen vertraagt reeds zichtbaar in 2008 (vergeleken met 2007). Sinds het eerste kwartaal van 2009 is het absolute aantal volledig werklozen die van de RVA een uitkering ontvangen aan het stijgen (in vergelijking met het eerste kwartaal van 2008). Opnieuw is deze stijging algemeen en bedraagt ze ruim 10% in totaal, maar komt ze uit op meer dan 17% voor de jongeren.

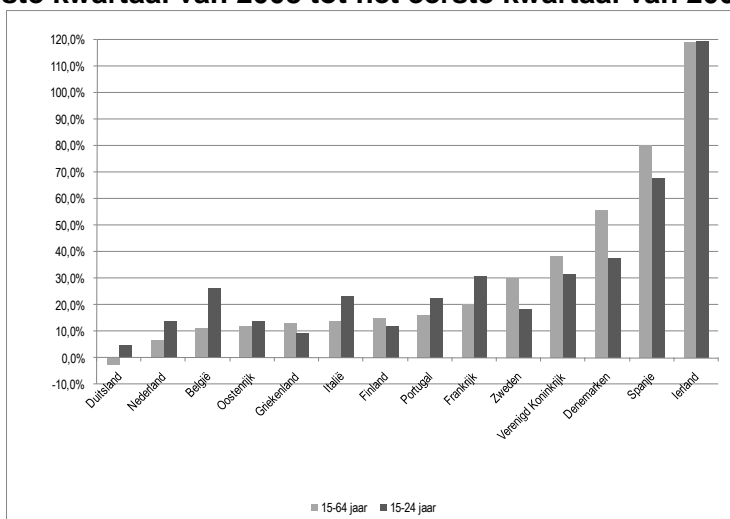
Grafiek 15: Maandontwikkeling (jaar-op-jaar) van het aantal volledig werklozen die van de RVA een uitkering ontvangen

Bron: RVA

Tijdens de vier kwartalen van 2008 heeft België, net als Oostenrijk, Duitsland, Finland, Griekenland, Nederland en Portugal, zijn totale werkloosheidsgraad niet zien stijgen (vergeleken met het overeenstemmende kwartaal van het jaar voordien). Daarentegen hebben al deze landen, behalve Duitsland, een kwartaalstijging (jaar-op-jaar) van de totale werkloosheidsgraad opgetekend in het eerste kwartaal van 2009. In Denemarken en Frankrijk stijgt de totale werkloosheidsgraad sinds het vierde kwartaal van 2008, in het Verenigd Koninkrijk en Zweden sinds het derde kwartaal van 2008 en in Spanje, Ierland en Italië sinds het eerste kwartaal van 2008.

Grafiek 16: Kwartaalontwikkeling van de werkloosheidsgraad van het eerste kwartaal van 2008 tot het eerste kwartaal van 2009 (EAK)

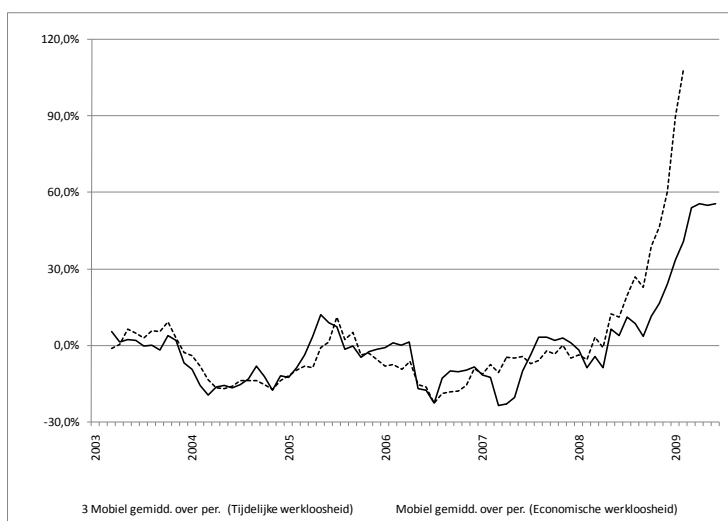

Bron: Eurostat

Duitsland, Nederland en België kennen de laagste groei van de werkloosheidsgraad van het eerste kwartaal van 2008 tot het eerste kwartaal van 2009. Daarentegen is precies in deze drie landen de verhouding tussen de groei van de totale werkloosheidsgraad en die van de werkloosheidsgraad van de jongeren het grootst (hoger dan 2,1). Genoteerd moet worden dat in sommige landen, o.m. Griekenland, Finland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Spanje, de werkloosheidsgraad van de jongeren jaar-op-jaar minder sterk is gegroeid dan die voor de bevolking in haar geheel.

Deze ontwikkeling van de Belgische werkloosheidsgraad moet worden geïnterpreteerd in het licht van de ontwikkeling van de tijdelijke werkloosheid om economische redenen (cf. grafiek 17), die sinds het midden van 2008 letterlijk is geëxplodeerd.

Grafiek 17: Ontwikkeling van de tijdelijke werkloosheid en van de tijdelijke werkloosheid om economische redenen (begrotingseenheden), geschoond voor seizoensinvloeden, afgevlakte gegevens (zwevend gemiddelde over 3 perioden) 2003-2009³.

Bron: RVA

³ De tijdelijke werkloosheid om economische redenen ontwikkelt zich, net als de tijdelijke werkloosheid in haar geheel, op cyclische wijze : een stijging tijdens het eerste kwartaal, een daling tijdens het tweede en het derde kwartaal en vervolgens een nieuwe stijging vanaf het einde van het derde kwartaal. Gelet op een dergelijke seizoensgebonden schommeling is het noodzakelijk de gegevens niet van de ene maand tot de andere te vergelijken, maar dezelfde maanden jaar-op-jaar te vergelijken. De maand januari 2009 zal niet worden vergeleken met de maand december 2008 of met de maand februari 2009, maar wel met de maand januari 2008. Vervolgens moeten de gegevens worden afgevlakt d.m.v. een zwevend gemiddelde over een periode van 3 maanden, teneinde de uitzonderlijke schommelingen weg te werken en een leesbare tendens over een periode van verschillende jaren te verkrijgen.

De vaststelling van de voorwaarden m.b.t. de economische werkloosheid komt voort uit een strategische keuze die er de voorkeur aan geeft de werknemers die voor de crisis een baan hadden aan het werk te houden, ten einde vroegtijdige maar definitieve uittreding uit de arbeidsmarkt te vermijden. Een logisch bijverschijnsel van deze keuze is dat zich een des te sterkere vertraging van de nieuwe aanwervingen voordoet, die relatief gezien zwaarder doorweegt voor de jongeren die net de arbeidsmarkt betreden. De effecten op lange termijn van deze keuze hangen af van de duur van de activiteitsinkrimping en van het productieniveau dat opnieuw zal worden gehaald wanneer de maatregelen m.b.t. de gedeeltelijke werkloosheid worden opgeheven. Indien het profiel van de opleving de werknemers die tijdens de crisis door tijdelijke werkloosheid werden getroffen in staat stelt zich in hun huidige job te handhaven, dan zullen de inspanningen moeten worden toegespitst op de voorraad werkzoekenden die tijdens de crisis aangegroeid zal zijn. Indien het profiel van de opleving de werknemers niet in staat stelt zich te handhaven, dan zal de werklozengroep verder aangroeien, wat zal leiden tot een stijging van de structurele werkloosheid.

III. STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE REEDS GENOMEN INITIATIEVEN EN MAATREGELLEN MET BETREKKING TOT DE INSCHAKELING VAN JONGEREN OP DE ARBEIDSMARKT

De Raden merken op dat de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt een materie betreft waaraan de sociale partners in hun werkzaamheden heel wat aandacht hebben besteed en nog besteden.

Zij verwijzen hierbij naar hun werkzaamheden in het kader van het Generatiepact, de startbanen, de vereenvoudiging van de banenplannen, de mobiliteitsproblematiek en de begeleiding en opvolging van werkzoekenden.

A. Generatiepact

De Raden vestigen er de aandacht op dat de rol van het sociaal overleg niet mag worden onderschat bij de totstandkoming en de verdere uitvoering van het Generatiepact.

Het Generatiepact vloeit voort uit het eindeloopbaandebat dat de federale regering met de sociale partners wenste te voeren met het oog op het uitwerken van maatregelen zowel gericht op het verhogen van de activiteitsgraad van oudere werknemers als op een gewaarborgde financiering van de sociale zekerheid. Op vraag van de sociale partners werd het debat uitgebreid en werden er in het Generatiepact ook maatregelen opgenomen ter bevordering van de tewerkstelling van jongeren. Op aandringen van de sociale partners heeft de regering op 18 november 2005 bovendien een aantal verfijningen aangebracht aan het Generatiepact. Zo werden ter bestrijding van de zorgwekkende jeugdwerkloosheid een aantal versterkingen aangebracht aan de maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling van jongeren in het Generatiepact.

De Nationale Arbeidsraad heeft zich ook in meerdere adviezen uitgesproken over de uitvoering van het Generatiepact.

De Raden stellen vast dat aan de maatregelen opgenomen in het Generatiepact en het addendum intussen concreet uitvoering werd gegeven.

1. Maatregelen in het Generatiepact ter bevordering van de tewerkstelling van jongeren

a. Start- en stagebonus

Om enerzijds deeltijds leerplichtige jongeren aan te moedigen een stage aan te vatten, te blijven volgen en te voleindigen en anderzijds het aantal stageplaatsen te verhogen, voorziet het Generatiepact in de invoering van een start- en tutoraatsbonus.

Er werd hieraan uitvoering gegeven door de artikelen 58 tot en met 61 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact. De toekenningsvoorwaarden en het bedrag ervan werden uitgewerkt in het koninklijk besluit van 1 september 2006 betreffende de start- en stagebonus. De inwerkingtreding van de bepalingen in de Generatiepactwet werd vastgesteld door het koninklijk besluit van 19 maart 2007 tot uitvoering van artikel 71 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact.

De startbonus is een premie die wordt toegekend aan de jongere die in het kader van een alternerende opleiding tijdens de periode van deeltijdse leerplicht een praktijkopleiding aanvat bij een werkgever in uitvoering van een opleidings- of arbeidsovereenkomst met een minimumduur van 4 maanden.

De stagebonus is een premie die wordt toegekend aan de werkgever die met een jongere met het oog op een praktijkopleiding in het kader van een alternerende opleiding een opleidings- of arbeidsovereenkomst met een minimumduur van 4 maanden sluit.

De start- en stagebonus worden gedurende ten hoogste 3 opleidingsjaren van eenzelfde cyclus toegekend telkens als de jongere een opleidingsjaar met succes heeft beëindigd.

De start- en stagebonus bedragen 500 euro bij het beëindigen van het eerste en het tweede opleidingsjaar en 750 euro bij het beëindigen van het derde opleidingsjaar en wordt uitbetaald door het plaatselijk werkloosheidsbureau van de RVA.

b. Fiscale maatregel stageplaatsen

Het Generatiepact wil de werkgevers via een fiscale stimulans aanmoedigen om in hun onderneming stages te organiseren.

Hieraan werd uitvoering gegeven door de artikelen 92 en 93 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 11 december 2006 tot wijziging van het KB/WIB 92 tot uitvoering van de wet van 23 december betreffende het generatiepact, van diverse bepalingen van het Wetboek van de inkomstenbelasting 1992 en van de wet van 25 juni 2005 tot invoering van een belastingaftrek voor risicokapitaal.

De fiscale stimulans bestaat in een aftrek ten belope van 120 procent van het bedrag van de in artikel 52, 3° WIB 92 bedoelde kosten met betrekking tot een tewerkgestelde stagiair.

De beoogde kosten zijn alle aftrekbare beroepskosten die bestaan uit de bezoldigingen van de stagiairs, met inbegrip van de wettelijke sociale lasten, de werkgeversbijdragen en –premies alsmede de andere sociale bijdragen verschuldigd krachtens contractuele verplichtingen.

c. Verdubbelen federale startbanen

Het Generatiepact voorziet in een verdubbeling van het aantal federale startbanen van 1,5 % naar 3 %.

Hieraan werd uitvoering gegeven door het koninklijk besluit van 27 september 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 maart 2000 tot uitvoering van de artikelen 26, 27, eerste lid, 2°, 30, 39, §1 en §4, tweede lid, 40, tweede lid, 40bis, tweede lid, 41, 43, tweede lid, en 47, §1, vijfde lid, van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid.

De federale staat en de instellingen die ervan afhangen moeten vanaf 1 januari 2006 jonge werknemers tewerkstellen a rato van 3 % van het personeelsbestand van het tweede kwartaal van het voorgaande jaar, uitgedrukt in voltijds equivalenten.

Deze maatregel werd in het addendum bij het Generatiepact versterkt. Zie punt III, A, 2, d.

Het Generatiepact voorziet bovendien dat de federale overheid aan de Nationale Arbeidsraad zou vragen om de startbaanverplichting te evalueren met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare jongeren. Zie voor de uitvoering hiervan punt III, B.

d. Versterking federale globale projecten

Het Generatiepact voorziet dat de federale globale projecten zullen versterkt worden (verdubbeling van het aantal). De instroom in die federale projecten van werkloze jongeren, in het bijzonder de minst gekwalificeerde, uit alle regio's zal verzekerd worden, met bijzondere aandacht voor Brussel waar de werkloosheidsgraad van jongeren het hoogst is.

Hieraan werd uitvoering gegeven door het koninklijk besluit van 10 november 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 maart 2000 tot uitvoering van de artikelen 26, 27, eerste lid, 2°, 30, 39, §1 en §4, tweede lid, 40, tweede lid, 40bis, tweede lid, 41, 43, tweede lid, en 47, §1, vijfde lid, van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid.

e. Individuele beroepsopleiding voor pas afgestudeerde jongeren

Het Generatiepact voorziet dat het voor pas afgestudeerden mogelijk moet worden om bij het beëindigen van hun opleiding in het technisch of beroepsonderwijs onmiddellijk gedurende twee maanden in een individuele beroepsopleiding in een onderneming te stappen. Ze krijgen gedurende twee maanden een wachtuitkering en een productiviteitsvergoeding. De werkgever moet in een eenvoudige omkadering voorzien.

Deze maatregel werd in het addendum bij het Generatiepact versterkt. Zie punt III, A, 2, f.

Hieraan werd uitvoering gegeven door de artikelen 18 en 19 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 13 maart 2006 tot invoeging van de artikelen 36ter, 36quater, 36quinquies en 36sexies in het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

Volgens die regeling worden er drie nieuwe uitkeringen ingevoerd namelijk de opleidingsuitkering, de stage-uitkering en de vestigingsuitkering.

Een opleidingsuitkering wordt toegekend aan een niet-werkende werkzoekende die geen recht heeft op werkloosheidsuitkeringen en die een erkende individuele beroepsopleiding in een onderneming volgt. De opleidingsuitkering is gelijk aan de normaal voorziene wachttuitkering.

Een stage-uitkering wordt toegekend aan de jonge werknemer die gedurende de wachttijd een instapstage van twee maanden in een onderneming volgt, tijdens de duur van die stage. De instapstage wordt geregeld door een overeenkomst afgesloten tussen de jonge werknemer, de onderneming en de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding. De overeenkomst bevat een regeling gelijkaardig aan een individuele beroepsopleiding in een onderneming en voorziet dat de onderneming verplicht is om de jonge werknemer onmiddellijk na het einde van de instapstage in dienst te nemen met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. De jonge werknemer mag hoogstens over één van de opgesomde diploma's of studiebewijzen beschikken. De stage-uitkering is gelijk aan de normaal voorziene wachttuitkering.

Voor de vestigingsuitkering zie punt III, A, f, 1).

f. Maatregelen jongere zelfstandigen

Het Generatiepact voorziet in een versterkt aantal maatregelen voor jongeren die zich willen vestigen als zelfstandige en die een beroep doen op het Participatiefonds.

1) Activering van wachttuitkeringen

Het Generatiepact voorziet in een activering van wachttuitkeringen (reëel of fictief) voor werklozen tot 30 jaar in de voorbereidingsfase van hun zelfstandige arbeid naar analogie met wat er bestaat voor jongeren die een IBO volgen.

Hieraan werd uitvoering gegeven door de artikelen 18 en 19 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 13 maart 2006 tot invoering van de artikelen 36ter, 36quater, 36quinquies en 36sexies in het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering. De Nationale Arbeidsraad heeft zich hierover uitgesproken in zijn advies nr. 1.538 van 13 december 2005.

Volgens die regeling wordt een vestigingsuitkering toegekend voor een periode van ten hoogste zes maanden aan een niet-uitkeringsgerechtigde werkloze jonger dan 30 jaar die zich met begeleiding van het Participatiefonds voorbereidt op de vestiging als zelfstandige. Deze uitkering is gelijk aan de normaal voorziene wachtuitkering.

2) Andere maatregelen

Het Generatiepact voorziet voorts in :

- een hogere onkostenvergoeding die gecumuleerd kan worden met een wachtuitkering;
- een verdubbeling van de renteloze tussenkomst van 2.250 euro naar 4.500 euro;
- een langere begeleiding voor startende zelfstandige jongeren.

In uitvoering hiervan werden vanaf 1 april 2009 door het Participatiefonds in het Plan jonge zelfstandigen bedoeld voor jongeren van minder dan 30 jaar die ingeschreven zijn als werkzoekende en die zich voor de eerste maal als zelfstandige vestigen, volgende verbeteringen aangebracht :

- tijdens de voorbereidingsperiode van drie tot zes maanden wordt ter ondersteuning een maandelijkse onkostenvergoeding van 375 euro toegekend die cumuleerbaar is met de vestigingsuitkering;
- het bedrag van de renteloze lening wordt van 2.250 euro op 4.500 euro gebracht;
- de duur van de ondersteuning na de start van de activiteit wordt verlengd van 18 naar 24 maanden.

g. Toekennen van pensioenrechten aan jongeren die alternerend leren

Een van de doelstellingen van het Generatiepact betreft het promoten van alternerend leren en werken.

In dit kader voorziet artikel 10 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact dat jongeren met een leer- of stageovereenkomst of een overeenkomst voor socio-professionele inschakeling voortaan pensioenrechten kunnen opbouwen vanaf 1 januari van het jaar volgend op dat waarin ze 18 jaar worden.

h. Invoering van een nieuwe doelgroepvermindering voor jonge werknemers

In het Generatiepact stelt de regering vast dat de arbeidsituatie van jongeren en vooral van de laaggeschoolde jongeren zeer zorgwekkend is en dat het daarom essentieel is de arbeidskost van deze jongeren te verminderen. Concreet wordt voor de categorie jongeren beneden de 30 jaar met een maandloon tot 1.956 euro bovenop de bestaande lastenverlagingen een bijdragevermindering voorzien, die oploopt van 30 euro op de leeftijd van 29 jaar tot 300 euro op de leeftijden van 20 en 19 jaar. Bij cumul met een bestaande gerichte maatregel zou de regering een negatieve bijdrage invoeren om een gedifferentieerd voordeel te behouden voor de betrokken doelgroepen.

Aan het voorstel met betrekking tot de invoering van een bijkomende doelgroepvermindering voor jonge werknemers werd uitvoering gegeven door de artikelen 77 en 78 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 20 juli 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet van 24 december 2002 (I), betreffende de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 29 maart 2006 tot uitvoering van artikel 7,§1, derde lid, m, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ter bevordering van de tewerkstelling van laaggeschoolde of erg laaggeschoolde jongeren. De laatste maatregel werd niet uitgevoerd, maar werd vervangen door een versterkte activiteitsmaatregel.

2. Versterking van de maatregelen tegen de jeugdwerkloosheid

a. Versterking van het startbanenplan

Om de kans op een eerste werkervaring voor jongeren te verhogen voorziet het addendum bij het Generatiepact in de verlaging van de vereiste leeftijd om tegemoet te komen aan de startbaanverplichting tot 25 jaar. De Gewesten kregen de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen om deze leeftijd met één jaar te verhogen of te verlagen.

Artikel 63 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 29 maart 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 maart 2000 tot uitvoering van de artikelen 32, §2, eerste lid, 33, §2, derde lid, 34,, 39, n §4, tweede lid en §5, tweede lid, 42, §2, 46 en 47, §4, eerste en vierde lid van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid hebben hieraan uitvoering gegeven.

De leeftijd van 25 jaar werd evenwel op advies van de bevoegde gewestregeringen overal in België bij koninklijke besluiten verhoogd tot 26 jaar.

b. Versterking van de lastenverlaging voor laaggeschoolde jongeren

Het addendum bij het Generatiepact voorziet in een versterkte doelgroepvermindering (toekenning van de forfaitaire vermindering van 1000 euro gedurende 16 kwartalen i.p.v. gedurende 8 kwartalen) voor jongeren van minder dan 26 jaar die werkzoekend en laaggeschoold zijn en voor jonge werknemers van buitenlandse afkomst en jonge mindervalide werknemers. Onder laaggeschoold wordt bedoeld : jongeren die niet geslaagd zijn in de eerste graad van het algemeen vormend of technisch onderwijs en jongeren uit het beroepsonderwijs.

Hieraan werd uitvoering gegeven bij koninklijk besluit van 29 maart 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet van 24 december 2002 (I), betreffende de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen.

Volgens deze regeling komen werkgevers die voldoen aan de startbaanverplichting en die een laaggeschoolde of erg laaggeschoolde werkzoekende jongere van 19 tot 26 jaar met een startbaanovereenkomst tewerkstellen, in aanmerking voor de doelgroepvermindering voor jonge werknemers.

Wat de toekenningsduur van het forfaitair bedrag betreft, wordt een onderscheid gemaakt tussen de laaggeschoolde jongeren enerzijds en de erg laaggeschoolde jongeren en laaggeschoolde jongeren van buitenlandse afkomst of met een handicap anderzijds.

Voor een laaggeschoolde jongere bedraagt de bijdragevermindering 1.000 euro voor het kwartaal van indienstneming en de 7 daarop volgende kwartalen. Voor alle daaropvolgende kwartalen bedraagt de vermindering van 400 euro tot en met het kwartaal dat de jongere 26 jaar wordt.

Voor een erg laaggeschoolde jongere en voor een laaggeschoolde jongere met een buitenlandse nationaliteit of met een handicap bedraagt de bijdragevermindering 1.000 euro voor het kwartaal van indienstneming en de 15 daarop volgende kwartalen. Voor alle daaropvolgende kwartalen bedraagt de vermindering 400 euro tot en met het kwartaal dat de jongere 26 jaar wordt.

Onder laaggeschoold wordt verstaan geen getuigschrift of diploma van het hoger secundair onderwijs bezitten.

Onder erg laaggeschoold wordt verstaan hoogstens een getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs of hoogstens een getuigschrift van het deeltijds technisch en beroepsonderwijs bezitten.

c. Versterking van de activering van de wachtuitkering voor laaggeschoolde jongeren

Het addendum bij het Generatiepact voorziet voor jongeren die niet geslaagd zijn in de eerste graad van het algemeen vormend of technisch onderwijs en jongeren uit het beroepsonderwijs in de activering van de wachtuitkering gedurende zes maanden, indien zij een job vinden in de periode tussen het afstuderen en één jaar na afloop van de wachttijd.

Hieraan werd uitvoering gegeven bij koninklijk besluit van 29 maart 2006 tot uitvoering van artikel 7,§1,derde lid,m, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ter bevordering van de tewerkstelling van jonge laaggeschoolde of zeer laaggeschoolde jongeren, gewijzigd door het koninklijk besluit van 20 juli 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet van 24 december 2002 (I), betreffende de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 29 maart 2006 tot uitvoering van artikel 7,§1,derde lid,m, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ter bevordering van de tewerkstelling van jonge laaggeschoolde of zeer laaggeschoolde jongeren.

Volgens deze regeling betaalt de RVA aan de werknemer een geactiveerde werkloosheidsuitkering (werkuitkering genaamd) gedurende 6 maanden van 350 euro per kalendermaand (en begrensd tot het nettoloon waarop de werknemer recht heeft) op voorwaarde dat de werknemer :

- minder dan 26 jaar is;
- niet meer leerplichtig is en geen dagonderwijs volgt;
- ingeschreven is als werkzoekende en beschikbaar voor de voltijdse arbeidsmarkt;
- in de laatste 12 maanden niet van een activeringsvoordeel heeft genoten (= loonsubsidie) in het kader van een tewerkstelling met ACTIVA, doorstromingsprogramma of SINE;
- erg laaggeschoold is (hoogstens een getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs of hoogstens een getuigschrift van het deeltijds technisch en beroepssecundair onderwijs) of laaggeschoold is (geen diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs) **én** bovendien ofwel gehandicapt, ofwel van buitenlandse afkomst;
- een voltijdse startbaanovereenkomst heeft gesloten met een voorziene minimumduur van 6 maanden;
- in het bezit is van een werkkaart "Activa start".

d. Actieplan inzake de verdubbeling van de publieke startbanen

Het addendum bij het Generatiepact voorziet dat het aantal startbanen in de federale administratie zal verdubbeld worden om de doelstelling van 3 % te bereiken in iedere FOD. De openbare diensten zullen daarom vanaf het aanwervingsplan 2006 voorzien in de aanwerving van startbanen ten belope van 10 % van de voorziene recruteringen en ze, indien mogelijk, cibleren op de minst gekwalificeerde jobs in het aanwervingsplan.

Hieraan werd uitvoering gegeven door het koninklijk besluit van 27 september 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 maart 2000 tot uitvoering van de artikelen 26, 27, eerste lid, 2°, 30, 39, §1 en §4, tweede lid, 40, tweede lid, 40bis, tweede lid, 41, 43, tweede lid, en 47, §1, vijfde lid, van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid.

Om tot 3 % te komen, zullen volgens deze regeling de overheidsdiensten van de federale Staat en de openbare instellingen die ervan afhangen vanaf 2006 voorzien in de aanwerving van startbaners naar rato van 10 % van de rekruteringen die ieder jaar worden voorzien.

e. Versterking van de tewerkstelling van jonge werknemers in de non-profitsector

Volgens het addendum bij het Generatiepact dient de nieuwe bijkomende lastenverlaging, die door het Generatiepact werd voorzien voor jonge werknemers tussen 19 en 30 jaar, voor de non-profitsector omgevormd te worden in een extra maatregel voor jonge werknemers. Twee derden van de middelen zijn bestemd voor een fonds dat nieuwe werkgelegenheidsprojecten voor laaggeschoolde jongeren zal financieren, waaronder zeker een project "veiligheid in ziekenhuizen". Een derde van de middelen is bestemd voor sectoren die onder de bevoegdheid van de regio's en gemeenschappen vallen.

Hieraan werd uitvoering gegeven door titel V, Hoofdstuk III van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 27 april 2007 houdende algemene uitvoeringsbepalingen van de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling van jongeren in social profitsector voortvloeiend uit de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact, gewijzigd bij koninklijk besluit van 28 oktober 2008 en bij koninklijk besluit van 31 mei 2009.

Volgens deze regeling wordt ter aanvulling van de nieuwe doelgroepvermindering voor de jongeren van 19 tot 29 jaar die van toepassing is in de private sector een apart systeem ingevoerd ter bevordering van de tewerkstelling van laaggeschoolde jongeren in de social profitsector.

Onder laaggeschoolde jongeren wordt verstaan jongeren onder de 30 jaar, die niet meer leerplichtig zijn en die maximaal houder zijn van een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs.⁴ De houder van een diploma, getuigschrift of certificaat kindercare/begeleider in kinderopvang wordt gelijkgesteld aan de laaggeschoolde jongere.

⁴ Het begrip laaggeschoold heeft hier een ruimere invulling dan in het kader van de doelgroepvermindering voor jonge werknemers. Jongeren in het bezit van een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs komen wel in aanmerking voor tussenkomst in de loonkost, maar niet voor de doelgroepvermindering jonge werknemers.

De overheid stelt elk jaar een globale enveloppe ter beschikking van de social profitsector die zal aangewend worden voor projecten die bijkomende arbeidsplaatsen creëren die zijn voorbehouden voor de aanwerving van laaggeschoolde jongeren. De arbeidsplaatsen toegekend in het kader van deze regeling moeten resulteren in de creatie van netto bijkomende arbeidsplaatsen. Het bedrag van de globale enveloppe wordt jaarlijks bij koninklijk besluit vastgesteld.⁵ De enveloppe wordt verdeeld *a rato* van 2/3 ten gunste van de sectoren ressorterend onder de bevoegdheid van de federale overheidsdienst en 1/3 ten gunste van de sectoren ressorterend onder de bevoegdheid van gewesten en gemeenschappen. De verdeling van de enveloppe onder de projecten gebeurt bij ministerieel besluit. Het beheer van de arbeidsplaatsen voor jongeren in het kader van de globale projecten wordt sinds de programmawet van 17 juni 2009 en het koninklijk besluit van 31 mei 2009 toevertrouwd aan de sectorale fondsen die opgericht werden in de paritaire comités of subcomités voor de privésector en in het Fonds Sociale Maribel van de overheidssector.

De creatie van arbeidsplaatsen gebeurt in het kader van globale of individuele projecten⁶ goedgekeurd door de ministerraad op voorstel van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van de minister van Werk. Voor de indiening van de projecten is een specifieke procedure voorzien. De projecten moeten minstens aan een aantal vastgelegde criteria beantwoorden o.a. een opleidingsluik bevatten voor de aangeworven jongeren.

Het maximumbedrag van de tussenkomst toegekend aan de werkgever aan wie arbeidsplaatsen werden toegekend in het kader van deze regeling geniet, wordt op 35.000 euro (niet te indexeren bedrag) per jaar en per voltijdse equivalent bepaald. Het maximumbedrag mag de werkelijke loonkost van de tewerkgestelde werknemer niet overschrijden.

⁵ Voor de jaren 2007 en 2008 zijn de globale enveloppes bepaald in het KB van 30 april 2007 houdende vaststelling van de enveloppen bestemd voor de tewerkstelling van jongeren in de social profitsector en de verdeling ervan.

⁶ Globale projecten zijn projecten uitgewerkt tussen de sociale partners en de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid alsook de minister van Werk of tussen de sociale partners en de regering van de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest (of een minister van deze regering). Individuele projecten zijn projecten ingediend ofwel door individuele werkgevers, ofwel door een paritair (sub)comité.

f. Versterking van de maatregel “individuele beroepsopleiding” voor pas afgestudeerden

Het addendum bij het Generatiepact voorziet dat de opleidingsuitkering die in het kader van individuele beroepsopleiding” voor pas afgestudeerden toegekend wordt, ook toegankelijk dient gemaakt voor afgestudeerden van de vierde graad van het beroepssecundair onderwijs. Dit zijn de leerlingen die hun 7de jaar voltooien.

Hieraan werd uitvoering gegeven door de artikelen 18 en 19 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact en het koninklijk besluit van 13 maart 2006 tot invoeging van de artikelen 36ter, 36quater, 36quinquies en 36sexies in het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

Onder de opgesomde diploma's of studiebewijzen waarover de jonge werknemer hoogstens mag bezitten, wordt het eerste jaar van de vierde graad van het beroepssecundair onderwijs opgenomen.

B. Startbanen

De wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid heeft de Startbaanovereenkomst (SBO) ingesteld. De maatregel verplicht de ondernemingen die een personeelsbestand hebben van ten minste 50 werknemers om een bepaald percentage jonge werknemers in dienst te nemen (3% voor de werkgevers van de privésector en de federale overheden, 1,5% voor de werkgevers van de openbare sector en de non-profitsector). Bovenop hun individuele verplichting moeten alle werkgevers van de privésector samen een bijkomend aantal jonge werknemers in dienst nemen a rato van 1% van het totale personeelsbestand. Indien de werkgever voldoet aan de startbaanverplichting, kan hij socialebijdrageverlagingen genieten voor bepaalde werknemersgroepen (minder geschoolde of erg laaggeschoolde jongeren van minder dan 26 jaar die werden aangeworven in het kader van een startbaanovereenkomst; jongeren van 18 tot 30 jaar; jongeren van minder dan 19 jaar).

Krachtens de wet van 24 december 1999 moeten de CRB en de NAR jaarlijks gezamenlijk een globale evaluatie verrichten van de toepassing van hoofdstuk VIII van diezelfde wet, getiteld "Startbaanovereenkomst". In hun laatste evaluatie⁷ stelden de Raden vast dat in 2007 91% van de ondernemingen de individuele indienstnemingsverplichting van 3% had nageleefd. Bovendien stelden ze de impact van de veranderde definiëring van de in aanmerking komende doelgroep op de statistieken vast. Volgens de wetgeving voor 22 december 2003 werden enkel de "nieuwe" werknemers (in dienst sinds ten minste 12 tot 36 maanden naargelang van het type van SBO) die waren aangeworven in het kader van een SBO in aanmerking genomen voor de evaluatie van de 3%-verplichting. Sinds de wet van 22 december 2003 worden alle werknemers die minder dan 26 jaar oud zijn in aanmerking genomen, ongeacht het feit of ze al dan niet in het kader van een SBO in dienst werden genomen. Op basis van de nieuwe definitie heeft ruim 95% van de ondernemingen in 2003 het 3%-quotum nageleefd, terwijl dat cijfer volgens de oude definitie slechts 33% bedroeg. Aangaande de collectieve verplichting van de privésector om minstens 4% jonge werknemers in dienst te hebben, stelden de Raden vast dat de doelstelling ruimschoots was bereikt, aangezien het aandeel van de jongeren van minder dan 26 jaar 22,5% bedroeg in 2007. Deze vaststelling werd ook gedaan door het Rekenhof⁸, die van oordeel was dat het d.m.v. de 3%-norm niet langer mogelijk was aan te zetten tot de aanwerving van jonge werknemers, vermits deze norm al ruimschoots en systematisch werd overschreden. Het Rekenhof leidde hieruit af dat van de oorspronkelijke wettelijke bepaling vooral de verlaging van de werkgeversbijdragen overbleef. De verplichting om 3% jonge werknemers in dienst te nemen zou van haar kant spontaan door de werkgevers moeten worden nageleefd, getet op het weinig stringente karakter ervan.

De Raden verrichten op dit moment een evaluatie van de efficiëntie van de patronale bijdrageverlagingen die verbonden zijn aan de aanwerving van minder geschoolde en erg laaggeschoolde jongeren van minder dan 26 jaar in het kader van een startbaanovereenkomst. De bedoeling van deze analyse is te bepalen, enerzijds, of de toetreding tot de arbeidsmarkt via een SBO de toegang tot een "klassieke" arbeidsplaats vergemakkelijkt en, anderzijds, of de jongere, door een beroep te doen op SBO's, zijn activiteitsperiode kan verlengen alvorens hij (in voorkomend geval) opnieuw werkloos of inactief wordt. Er werd een overeenkomst gesloten met de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid, die de gegevens m.b.t. de begunstigden van de SBO's en een controlesteekproef ter beschikking zal stellen.

C. Mobiliteit

De Raden merken op dat algemeen wordt aangenomen dat de geografische verspreiding van de werkaanbiedingen de noodzaak met zich meebrengt om de mobiliteit van de werkzoekenden te stimuleren. De geografische mobiliteit draagt bij tot het verminderen van de mismatches tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, aangezien lokaal openblijvende vacatures kunnen worden ingevuld door elders woonachtige personen die over de noodzakelijke capaciteiten beschikken.

⁷ NAR, Verslag nr. 74 en CRB 2008-860 DEF CCR 10, 9 juli 2008.

⁸ Rekenhof, 19 maart 2008

Uit onderzoek blijkt dat jongeren minder mobiel zijn. Het aandeel van jongeren in het pendelverkeer is lager dan hun aandeel in de werkgelegenheid.⁹

De Raden herinneren in de eerste plaats aan het gezamenlijk advies (nr. 1.641, CRB 2008-861-CCR10) die zij op 9 juli 2008 hebben uitgebracht over de geografische en intergewestelijke mobiliteit van werkzoekenden, waarin zij een aantal aanbevelingen hebben geformuleerd die het volgens hen mogelijk zouden moeten maken de belemmeringen voor de geografische en intergewestelijke mobiliteit van de werkzoekenden te verhelpen.

Zij dringen er bij de bevoegde federale en regionale ministers op aan om snel uitvoering te geven aan dit gezamenlijk advies.

De Raden wensen voorts specifiek de aandacht te vestigen op volgende mobiliteits-ondersteunende maatregelen :

1. Kinderopvangtoeslag

Voor alleenstaande ouders loont het soms financieel niet om uit werken te gaan, omdat hun loon wordt afgeroomd door extra kosten voor verplaatsing en kinderopvang. De kinderopvangtoeslag beoogt daaraan tegemoet te komen.

In voormeld gemeenschappelijk advies van 9 juli 2008 hebben de Raden het unaniem gunstig advies dat het Beheerscomité van de RVA heeft gegeven omtrent de vervanging van de forfaitaire kinderopvangtoeslagpremie van 743,68 euro door een maandelijkse toeslag van 75 euro bevestigd.

De Raden stellen met tevredenheid vast dat het koninklijk besluit van 15 januari 2009 tot wijziging van de artikelen 113, 131septies, 133 en 144 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en tot invoeging van de artikelen 131septies/1 en 131septies/2 in hetzelfde besluit hieraan uitvoering heeft gegeven.

⁹ O.a. Verslag van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid, p. 98 e.v.

Volgens deze nieuwe regeling kan een alleenstaande ouder met kinderen die minstens 3 maanden vergoed volledig werkloos is en zijn werk als loontrekkende hervat of zich als zelfstandige in hoofdberoep vestigt, gedurende 12 maanden een kinderopvangtoeslag van 75,01 euro per maand¹⁰ ontvangen. Deze toeslag wordt door de RVA toegekend en door de uitbetalingsinstelling uitbetaald.

2. Mobiliteitsvergoeding

Om de mobiliteit van de werkzoekende te bevorderen werd een éénmalige mobiliteitspremie van 743,689 euro ingevoerd voor werklozen die een job aanvaarden en aan volgende voorwaarden voldoen: de werknemer is bij de aanvang van de tewerkstelling vergoed volledig werkloos; het contract is minstens halftijds en van onbepaalde duur; het gaat om een tewerkstelling die een verplaatsing naar het werk van meer dan 25 kilometer en van meer dan 4 uur per dag en een afwezigheid van meer dan 12 uur per dag vergen.

Omdat van deze éénmalige mobiliteitspremie weinig gebruik werd gemaakt, heeft het beheerscomité van de RVA in maart 2008 op vraag van de vorige minister van Werk, Josly Piette, voorgesteld om het systeem van de éénmalige mobiliteitsvergoeding om te vormen tot een maandelijkse loontoeslag van 75 euro gedurende twaalf maanden ten laste van RVA op voorwaarde dat de werknemer woont in een gemeente met een hoge werkloosheidsgraad en hij een betrekking aanvaardt bij een onderneming in een arrondissement met een lage werkloosheidsgraad.

Minister van Werk J. Milquet heeft dit voorstel opgenomen in haar beleidsplan.

In voormeld advies (nr. 1.641, CRB 2008-861-CCR10) van 9 juli 2008 hebben de Raden vastgesteld dat dit voorstel op politieke moeilijkheden is gestoten en bijgevolg geen uitvoering heeft gekregen. Zij hebben dan ook in dat advies volgende voorstellen uitgewerkt om de bestaande eenmalige mobiliteitstoeslag aan te passen en te versoepelen :

¹⁰ Geïndexeerd bedrag geldig vanaf 01.02.2009.

- a. aanpassing van de betalingsmodaliteiten: 75 euro per maand gedurende 12 maanden vanaf de aanwerving en beperkt tot de duur van de tewerkstelling;
- b. aanvulling en aanpassing van de bestaande toekenningscriteria voor de mobiliteitstoelage (gezien het geringe succes van de éénmailige mobiliteitstoelage waarschijnlijk te wijten is aan de strenge voorwaarden die eraan verbonden waren) :

Toekenning van de premie aan werklozen die worden aangeworven in een dienstbetrekking die aan één van volgende criteria voldoet:

- minimum 75 km afstand tussen woon- en werkplaats;
- of minimum 3 uur verplaatsing per dag;
- of minimum 11 uur afwezigheid van huis.

Daarbij kan overwogen worden werknemers die bij de aanwerving een bedrijfswagen ter beschikking krijgen van het voordeel uit te sluiten;

- c. invoering van een bijzondere incentive met het oog op de bevordering van de interregionale mobiliteit. Daarbij kan eventueel gedacht worden aan de invoering van een bijzondere tegemoetkoming (taaltoelage) voor werklozen die een inspanning doen om één van de (andere) officiële landstalen te leren met het oog op een versterking van hun arbeidsmarktkansen.

De Raden hebben er bij de minister op aangedrongen zo spoedig mogelijk de nodige initiatieven te nemen om in overleg met de sociale partners en de gewesten concreet uitvoering te geven aan deze voorstellen van de Raden. Zij verwachten dat de uitvoering ervan op korte termijn zal gerealiseerd worden.

3. Individuele beroepsopleiding in de onderneming met het oog op de aanpassing van de taal van de arbeidsplaats.

In voormeld advies (nr. 1.641, CRB 2008-861-CCR10) van 9 juli 2008 hebben de Raden zich met volgende argumentatie aangesloten bij de consensus die in het Beheerscomité van de RVA werd bereikt omtrent het gebruik van de individuele beroepsopleiding in de onderneming met het oog op de aanpassing aan de taal van de arbeidsplaats :

“Dit voorstel bouwt voort op de bestaande regeling van individuele beroepsopleiding en biedt de mogelijkheid van een aanpassing aan de arbeidsplaats gedurende een korte periode, in hoofde van een persoon die, ingevolge onvoldoende taalkennis, niet direct inzetbaar is. De techniek van de individuele beroepsopleiding beoogt een antwoord te bieden op het probleem van de verminderde productiviteit van de kandidaat-werknemer. Dit opleidingsaanbod kan aldus door de regionale diensten gebruikt worden als bijkomend argument bij de voorstelling van een sollicitant aan een werkgever. De werknemer die de taal niet machtig is, en dus niet verbaal geïnformeerd kan worden omtrent zijn opdrachten, kan aldus zijn job aanleren via begeleiding op de werkvloer. Het voorstel houdt geenszins de verplichting in om de voertaal te leren van de streek waarin het bedrijf gelegen is, alvorens daar aangeworven te kunnen worden.”

De Raden dringen er bij de minister op aan zo spoedig mogelijk de nodige initiatieven te nemen om in overleg met de gewesten dergelijke opleidingen voor werklozen waarvan de voertaal niet overeenstemt met de voertaal in het bedrijf te bevorderen.

4. Tussenkomst van de werkgevers in de vervoerskosten tussen woon- en werkplaats

De verplaatsingskosten tussen woon- en werkplaats vormen een belangrijke hinderpaal voor de mobiliteit van de werknemers. Dit geldt des te meer voor jonge werknemers.

- a. De Raden herinneren eraan dat in uitvoering van het interprofessioneel akkoord voor de periode 2009-2010 van 22 december 2008 de sociale partners in de Nationale Arbeidsraad op 20 februari 2009 een CAO nr. 19 octies gesloten hebben tot vervanging van de CAO nr. 19 ter van 5 maart 1991 betreffende de financiële bijdrage van de werkgevers in de prijs van het vervoer van de werknemers. Deze nieuwe cao heeft essentieel tot doel de maximale tussenkomst door de werkgever in een trein-, tram-, metro- of busabonnement vanaf 1 februari 2009 van 60 % tot 75 % te verhogen. De aldus verhoogde tussenkomst is tegelijkertijd omgezet in een tabel met forfaitaire bedragen, die in de CAO is opgenomen. Die forfaitaire bedragen zijn van toepassing vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe CAO zonder dat ze geïndexeerd worden. Nadien zal om de twee jaar worden onderhandeld over een aanpassing van die forfaits. De CAO omvat ook een overgangsregeling voor de bestaande CAO's op sector- of ondernemingsniveau die voorzien in een werkgeverstussenkomst voor het private vervoer van de werknemers en die voor de berekening van die tegemoetkoming verwijzen naar de CAO nr. 19 ter of de reglementaire bepalingen betreffende de werkgeversbijdrage in de kostprijs van het treinvervoer.
- b. De Raden wijzen in dit verband ook op het gemeenschappelijk advies (nr.1.692, CRB 2009-1090 DEF-CCR 10) van 14 juli 2009 betreffende het wettelijke kader voor de werkgeversbijdrage in de verplaatsingskosten van de werknemers waarin zij pleiten voor een grondige herziening van het wettelijk kader teneinde meer rechtszekerheid te bieden, alle situaties te dekken die zich op het terrein voordoen, te komen tot een vereenvoudiging van de huidige procedure tot bepaling van de werkgeversbijdrage in de verplaatsingskosten van de werknemers, de rol van de sociale partners inzake de uitwerking en uitvoering van het mobiliteitsbeleid te versterken.
- Zij dringen er bij de bevoegde ministers op aan om zo spoedig mogelijk een gevolg te geven aan dit advies.
- c. De Raden herinneren tenslotte aan de vraag van de sociale partners, vertegenwoordigd in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, in het begeleidend advies van 20 februari 2009 over de werkgeversbijdrage in de prijs van de treinkaarten vanaf 1 februari 2009, om gevolg te geven aan het verzoek van de onderhandelaars van het IPA 2009-2010 om de financiering en verduurzaming van de overheidstegemoetkoming in het kader van het 80/20-systeem (tussenkomst werkgever in de kosten van openbaar vervoer in het woon-werkverkeer via een overeenkomst derde betaler) met een open enveloppe te verlengen voor de jaren 2009 en 2010.

Zij verzoeken de bevoegde ministers om een gevolg te geven aan deze vraag van de sociale partners.

D. Begeleiding en opvolging van werkzoekenden - activering van het zoekgedrag

Op 30 april 2004 werd tussen de federale staat, de Gemeenschappen en de Gewesten een samenwerkingsovereenkomst gesloten betreffende de actieve begeleiding en opvolging van werkzoekenden.

In het kader van deze overeenkomst werd de RVA belast met de activering van het zoekgedrag naar werk van de volledig werklozen. Daartoe werd een opvolgingsprocedure uitgewerkt die in werking is getreden op 1 juli 2004.

Parallel hiermee hebben de Gemeenschappen en Gewesten er zich toe verbonden bijkomende inspanningen te leveren om werklozen een begeleiding, een opleiding of een werkervaring aan te bieden.

Met het oog op een preventieve aanpak van de jeugdwerkloosheid werden door de regionale werkgelegenheidsdiensten specifieke begeleidingsmaatregelen uitgewerkt voor jonge werkzoekenden onder de 25 jaar. In Vlaanderen werd het "Jeugdwerkplan" dat in 2006 als experiment van start ging in 13 steden en gemeenten, vanaf 1 januari 2008 veralgemeend. In Wallonië vindt de begeleiding van jonge werklozen plaats in het kader van het in juli 2007 ingevoerde "Job-tonic"-plan en in Brussel kunnen jonge werkzoekenden via een "contract voor beroepsproject" een inschakelingsparcours volgen.

Tijdens het eerste kwartaal van 2008 werd het begeleidings- en opvolgingsbeleid onderworpen aan een grondige evaluatie. Op basis van deze evaluatie bereikten de sociale partners binnen het Beheerscomité van de RVA een globale en unanieme overeenkomst i.v.m. de bijsturing van de procedure van de begeleidings- en activeringsprocedure. Daarbij werd voorgesteld om:

- de termijnen van de activeringsprocedure te verkorten;
- de rol van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling uit te breiden, zowel bij het bepalen van de inspanningen die men van de werkzoekenden vraagt, als bij het evalueren ervan;
- de kwaliteit en de efficiëntie van de begeleiding van de werkzoekenden te verhogen.

De toepassing van deze voorstellen vergen evenwel een aanpassing van het lopende samenwerkingsakkoord met de Gewesten en de Gemeenschappen. Tot op heden zijn evenwel de onderhandelingen met de Gewesten en de Gemeenschappen opgeschort.

De Raden wijzen erop dat in het kader van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid het essentieel is om korter op de bal te spelen en de jongeren vlugger te helpen om zich op de arbeidsmarkt in te schakelen.

Door de opschorting van de onderhandelingen met de Gemeenschappen en de Gewesten wordt het voorstel van de sociale partners om jongeren beneden de 25 jaar uiterlijk na zes maanden inschrijving als werkzoekende (voor schoolverlaters dus ook binnen de lopende wachttijd) een contract met de regionale dienst voor de arbeidsbemiddeling aan te bieden en om de termijnen van de activeringsprocedure te verkorten zodat zij sneller opgevolgd worden door de RVA, niet tot uitvoering gebracht.

IV. NIEUWE STAPPEN

A. Kader

De Raden wijzen erop dat de sociale partners een bijzondere aandacht hebben besteed en nog besteden aan de inschakeling van jongeren. In die optiek formuleren ze een aantal algemene beschouwingen.

De Raden constateren dat uit de analyse van de verschillende in dit advies ontwikkelde maatregelen blijkt dat de inschakeling op de arbeidsmarkt in bepaalde gevallen en situaties bijzonder moeilijk verloopt voor jongeren, vooral in de huidige weinig gunstige economische context. Die constatering geldt des te meer voor de kwetsbaarste jonge werkzoekenden, zoals ongeschoolde of laaggeschoolde jongeren, jongeren van buitenlandse afkomst en jongeren met een handicap.

1. Een actief beleid

Om te vermijden dat jongeren ver van de arbeidsmarkt af blijven staan en in de langdurige werkloosheid terechtkomen, moet volgens de Raden ten aanzien van die groepen een beleid worden vastgesteld door middel van een begeleidings- en opvolgingsbeleid, maatregelen ter bevordering van de mobiliteit of aangepaste opleidingen en stimulansen om de tewerkstelling van de kwetsbaarste jongeren in de hand te werken (cf. advies nr. 1.706).

Dat beleid zal bovendien efficiënt moeten zijn wat de aangewende middelen betreft en zal tegelijkertijd moeten voldoen aan de beginselen inzake doeltreffendheid, met bijzondere aandacht voor de zwakste groepen, zoals de laaggeschoolde jongeren.

De Raden wijzen bovendien op de dringende noodzaak van een actief beleid dat gericht is op de tewerkstelling van jongeren die anders, afgezien van de huidige economische context, in een preciaire situatie zouden terechtkomen.

Tegen die achtergrond zijn de Raden van mening dat een aantal parameters in aanmerking moeten worden genomen om die situatie te verbeteren.

2. Een aangepast beleid, met name door middel van opleiding

Naast de noodzaak van een gericht en actief beleid zal bij het bepalen van het beleid ook een gedifferentieerde en aangepaste aanpak moeten worden nagestreefd, om zo efficiënt mogelijk tegemoet te komen aan de specifieke en individuele behoeften van de jonge werkzoekenden, meer bepaald voor de ongeschoolde jongeren. Een aantal van hen hebben immers nood aan een snelle en actieve begeleiding, terwijl voor anderen een ruimere opvolging door middel van opleidingen of subsidies voor indienstneming noodzakelijk is.

De Raden voegen er nog aan toe dat voortijdige of ongekwalificeerde schooluitval het nog moeilijker maakt voor die jongeren om een baan te vinden, waardoor ze het aantal langdurig werklozen nog zullen doen toenemen. Wat dat betreft, kan het alternerend leren een oplossing zijn. Het alternerend leren stelt echter niet alleen de jongeren onder de 18 jaar in staat vaardigheden te verwerven, maar kan daarnaast ook een passend middel zijn om jonge laaggeschoolde werklozen boven de 18 jaar op de arbeidsmarkt in te schakelen.

In nauw verband met die laatste opmerking wijzen de Raden op het belang van de nuancering van het work-firstbeginsel, omdat het averechtse effecten kan hebben. Een onbegeleide tewerkstelling maakt het immers niet noodzakelijk mogelijk te voldoen aan de behoeften van de ondernemingen die werknemers met hoge kwalificaties zoeken, terwijl ook veel jongeren niet de nodige kwalificaties en vaardigheden hebben. Dit beleid zal ervoor zorgen dat de keuze- en promotiemogelijkheden voor die jongeren worden verruimd en dat tegelijkertijd vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd.

De uitbouw van een dergelijk gekwalificeerd traject moet samengaan met beleid dat de competenties die doorheen dergelijke trajecten zijn verworven, met inbegrip van de competenties die tijdens de werkelijke opleiding worden opgedaan, daadwerkelijk erkent en valideert.

In dat kader hebben de sociale partners op gewestniveau in samenwerking met de gewesten initiatieven genomen met oog op de erkenning van verworven competenties (EVC), respectievelijk de ervaringsbewijzen in Vlaanderen en de "titres de compétences" in Wallonië.

3. Een samenwerkings- en omkaderingsbeleid

Het feit dat een groot aantal actoren bevoegd zijn voor de werkgelegenheid, maakt de zaken er niet minder complex op; om over die complexiteit heen te stijgen, dringen de Raden erop aan dat een globaal, geïntegreerd en coherent beleid zou worden vastgesteld. Daartoe zijn een nauwere samenwerking en een betere coördinatie tussen alle actoren en beleidsniveaus onontbeerlijk, of het nu gaat om de coördinatie tussen het federale en het gewestelijke niveau, of tussen de verschillende gewesten, alsook met de sectoren.

De Raden merken bovendien op dat die complexiteit ook het gevolg is van de zeer brede waaier van materies in verband met de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt; ze wijzen er dan ook op dat naast de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen een algemeen omkaderingsbeleid vereist is om de jongeren ertoe aan te zetten toe te treden tot de arbeidsmarkt.

B. Voorstellen van de Raden

Uit de in dit advies opgemaakte stand van zaken met betrekking tot de verschillende bestaande initiatieven voor de inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt blijkt dat er een heel scala is aan voorstellen die tot doel hebben de toegang van jonge werkzoekenden tot de arbeidsmarkt in de hand te werken.

De Raden constateren dat sommige van die voorstellen nog niet zijn uitgevoerd, namelijk de mobiliteitspremies en het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de begeleiding en de opvolging van de werkzoekenden.

Naast al die maatregelen, willen de Raden nog twee bijkomende voorstellen doen met betrekking tot de activering van de werkloosheidsuitkeringen en het alternerend leren en werken.

1. Versterking van de activering voor jonge werkzoekenden

Met betrekking tot het deel activering van de werkloosheidsuitkeringen verwijzen de Raden naar hun advies nr. 1.706 over de structurele en zichtbare vereenvoudiging van de banenplannen, de bijdrageverminderingen en de activering van de werkloosheidsuitkeringen, waarin ze voorstellen doen voor een vereenvoudiging van de banenplannen en maatregelen voorstellen om de jonge werkzoekenden te stimuleren.

In genoemd advies doet de Nationale Arbeidsraad een voorstel tot vereenvoudiging van de banenplannen waarbij een aantal doelgroepverminderingen worden afgeschaft en de budgetten die hierdoor vrijkomen worden ingezet voor een versterking van de structurele bijdragevermindering enerzijds en de activering van de werkloosheidsuitkeringen anderzijds.

De sociale partners hebben immers vastgesteld dat door de complexiteit van de regelgeving inzake doelgroepmaatregelen, waarbij telkens andere voorwaarden worden gesteld zoals leeftijdsvoorwaarde, loongrenzen, opleidingsniveau, loongrenzen, de werkgevers en werkzoekenden geen optimaal gebruik maken van deze maatregelen. Daarnaast hebben studies aangetoond dat loonkostenverminderingen voor doelgroepen, ook voor jongeren, indien zij niet voldoende gecibleerd en afgebakend zijn deadweight effecten hebben, waardoor doelgroepen die het meest kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt omwille van de veelheid aan doelgroepmaatregelen voor andere categorieën van werknemers en de substitutie-effecten die daarmee gepaard gaan, hun kansen op tewerkstelling zien verminderen.

Om hieraan tegemoet te komen wordt in voornoemd advies met betrekking tot de vereenvoudiging van de banenplannen, vanuit de optiek meer kansen te geven aan jongeren die het meest kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt, voorgesteld om de RSZ-doelgroepmaatregel voor de risicogroepen onder de jongeren (-19-jarigen, zeer laaggeschoolde jongeren en de laaggeschoolde jongeren van buitenlandse afkomst of met een handicap) te herschikken om zo te komen tot een budget van maximaal 26 miljoen euro voor de inschakeling van deze kansengroep.

Daarnaast wordt erin voorgesteld de activering van de werkloosheidsuitkering te versterken voor laaggeschoolde jongeren onder de 26 jaar die geen diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs bezitten. Meer bepaald zal aan de uitkeringsgerechtigde werkloze jongeren na 6 maanden te zijn ingeschreven als niet werkend werkzoekende gedurende 24 maanden 500 euro per kalendermaand geactiveerde werkloosheidsuitkering worden toegekend.

Voor de meest kwetsbare groep namelijk de zeer laaggeschoolde jongeren en de laaggeschoolde jongeren van buitenlandse afkomst of met een handicap voor wie de RSZ-bijdragevermindering wordt behouden, wordt een extra inspanning geleverd. Die groep wordt gelijkgesteld met een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze, waardoor schoolverlaters die nog in wachttijd zijn al na 6 maanden in aanmerking komen voor de voorgestelde versterking van de werkuitkering, nog voor zij het recht op wachttuitkering openen.

Uiteraard willen de Raden er, naast die specifieke voorstellen voor de jongeren, ook nog op wijzen dat de versterking van de structurele bijdragevermindering die in voornoemd advies van de Nationale Arbeidsraad wordt voorgesteld een positieve impact zal hebben op de tewerkstelling in het algemeen en ook op die van jongeren.

2. Alternierend leren

Wat betreft de maatregelen inzake alternierend leren die zich meer bepaald toespitsen op de jongeren, hebben de Raden geconstateerd dat er veel verschillende stelsels bestaan, zowel in Vlaanderen als in Wallonië en Brussel, en dat er voor die stelsels niet altijd een duidelijk en welomschreven wettelijk kader is.

Bovendien heeft de analyse in het eerste deel van dit advies het zeer beperkte aandeel van de laaggeschoolde jongeren op de arbeidsmarkt in het licht gesteld.

Op basis van die constatering vinden de Raden het noodzakelijk dat de activering van de kwetsbaarste personen op de arbeidsmarkt, waaronder de laaggeschoolde jonge werkzoekenden, wordt aangemoedigd. Die aanmoediging uit zich in een verhoogde aandacht voor het alternerend leren, door de verschillende opleidingsstelsels te vereenvoudigen en op elkaar af te stemmen, om dat soort van opleiding enerzijds aantrekkelijker te maken voor de werkgevers, zodat er in grotere mate een beroep op wordt gedaan, en anderzijds de toegankelijkheid en de zichtbaarheid ervan voor de betrokken jongeren te verhogen.

Met het oog op een opleidingstraject, in het kader waarvan het verwerven van vaardigheden centraal staat, wensen ze een tussentijds advies uit te brengen waarin ze hun aanpak voor het bereiken van de voornoemde doelstellingen toelichten.

In dat advies zullen ze op grond van de verschillende bestaande stelsels van alternerend leren nagaan aan welke minimumvoorwaarden qua arbeidsrechtelijke en socialezekerheidsmateries moet worden voldaan in de verhouding tussen de leerling en de werkgever, met uitzondering van de stageovereenkomst, de opleiding tot ondernemingshoofd en de individuele opleiding in de onderneming, die gezien hun onderwerp buiten het kader van de oefening vallen.

Dat onderzoek zal met name betrekking hebben op de overeenkomst, de vergoeding alsook op een aantal elementen van het socialezekerheidsstatuut, zoals de cumulatie met de kinderbijslag, de werkloosheid, het pensioen en de impact op de ziekte-uitkering.

Op basis van hun voorbereidende werkzaamheden zullen de Raden tegen eind 2009 een federaal draagvlak vaststellen voor het geheel van de stelsels van alternerend leren, wat betreft het socialezekerheidsstatuut en een aantal arbeidsrechtelijke aspecten, met uitsluiting van de organisatorische aspecten, die onder de bevoegdheid van de gefedereerde entiteiten en de sectoren vallen. Ze wijzen erop dat de naleving van dat tijdschema ervoor zal kunnen zorgen dat het nieuwe kader operationeel zal zijn tegen het schooljaar 2010-2011.
